



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ลักษณะทางวัฒนธรรมไทยกับความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม
 - 1.1 ความหมายของวัฒนธรรม
 - 1.3 ประเภทของวัฒนธรรม
2. ลักษณะทางวัฒนธรรม
 - 2.1 ความหมายของลักษณะทางวัฒนธรรม
 - 2.2 ลักษณะทางวัฒนธรรมไทย
 - 2.3 อิทธิพลของลักษณะทางวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ภาษา
3. วัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษา
 - 3.1 ความสำคัญของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
 - 3.2 หัวข้อวัฒนธรรมที่ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษา
 - 3.3 การสอดแทรกความรู้วัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา
 - 3.4 การวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรม
4. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ
 - 4.1 ความหมายของความสามารถในการพูด
 - 4.2 องค์ประกอบของความสามารถในการพูด
 - 4.3 ระดับความสามารถในการพูด
 - 4.4 การวัดและประเมินผลความสามารถในการพูด
 - 4.5 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการพูด
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า "วัฒนธรรม" ไว้หลายคน ดังนี้

ไทเลอร์ (Tylor cited in Wallace, 1970: 6) ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า "วัฒนธรรม หมายถึง องค์รวมที่สลับซับซ้อนของสังคม ได้แก่ ความรู้ ความคิด ศิลปะ ศิลปกรรม จรรยา กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสามารถทุกแขนง และลักษณะนิสัยที่มนุษย์ได้รับสืบทอดมาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม"

กู๊ดอินท์ (Goodenough, 1971 cited in Casson, 1981: 17) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า "วัฒนธรรมเป็นระบบของการเรียนรู้ทางอุดมคติ กล่าวคือ เป็นระบบของความรู้ ความเชื่อ และค่านิยม ที่มีอยู่ในจิตใจของสมาชิกของสังคม"

เลไวย์น และ อเดลแมน (Levine and Adelman, 1982: XVI) กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า หมายถึง "การมีภูมิหลังร่วมกัน เช่น เชื้อชาติ กลุ่มชน ศาสนา ซึ่งแสดงออกมาในรูปของภาษาและการสื่อความหมายที่เหมือนกัน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตร่วมกัน ทั้งนี้ความหมายนี้รวมถึงการแสดงออกทั้งทางคำพูด และการแสดงออกที่ไม่ใช้คำพูด ที่เหมือนกันอีกด้วย"

ฮอฟสเต็ด (Hofstede, 1984: 51) กล่าวว่า "วัฒนธรรม เป็น จุดรวมทางจิตใจซึ่งแยกสมาชิกของสังคมหนึ่งออกจากอีกสังคมหนึ่ง"

โรบินสัน (Robinson, 1985: 7) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของวัฒนธรรม จากผู้สอนภาษาและวัฒนธรรม จำนวนกว่า 350 คน จากคำตอบที่ได้นั้น สรุปได้ว่าวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลผลิตทางวัฒนธรรม (cultural products) ได้แก่ วรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน ศิลปะ ดนตรี และสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ
2. ความรู้สึนึกคิด (ideas) ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี
3. พฤติกรรม (behaviors) ได้แก่ การปฏิบัติตน ลักษณะนิสัย การแต่งกาย อาหาร และการใช้เวลาว่าง เป็นต้น

บาร์เรตต์ (Barrett, 1990: 55) ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมโดยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นระบบของสัญลักษณ์ที่คนในสังคมเห็นตรงกันที่จะใช้เป็นรูปแบบหรือแนวทางของ พฤติกรรมและการปฏิบัติตนของคนในสังคมหนึ่ง ๆ

ฮอลล์ และ เนิทซ์ (Hall and Neitz, 1993: 4 – 5) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรม สรุปได้ว่า วัฒนธรรมหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเชื่อ และรูปแบบของพฤติกรรม เครื่องไม้เครื่องมือ และ ผลผลิตต่าง ๆ ของคนในสังคมหนึ่ง

วัฒนธรรม (culture) ตามความหมายของพจนานุกรมภาษาอังกฤษของเว็บสเตอร์ (Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary, 1994: 353) หมายถึง “วิถีการดำเนินชีวิต ทุกอย่างของมนุษย์ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของกลุ่มคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง แล้วถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลัง”

จันทร์ทรงกลด คชเสนี (Chansongklod Gajasen, 199_: 1) กล่าวโดยสรุปถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง “ความรู้สึนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณี งานฝีมือ ศิลปะ และเครื่องมือเครื่องมือต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นสังคมหนึ่ง ๆ “

จากความหมายของวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ได้แก่ ความรู้ ความคิด ศิลปะ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ศีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียมประเพณี พฤติกรรม การแสดงออก ลักษณะนิสัย การประกอบอาชีพ การสื่อสารประจำวัน ทั้งที่เป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด รวมถึงงานฝีมือต่าง ๆ ที่มนุษย์ในสังคมคิดสร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และถ่ายทอดสู่ชนรุ่นหลัง

ประเภทของวัฒนธรรม

แอลเลน และ วาเลตต์ (Allen and Valette, 1977: 325) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ เบิร์คไมเออร์ (Birkmaier, 1969 อ้างถึงใน อัจฉรา วงศ์โสธร, 2529: 52 – 53) พอสรุปได้ ดังนี้

1. วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นมรดกตกทอดของอารยธรรม (หรือเรียกว่า “culture

with a big “C”) ได้แก่ วัฒนธรรมแบบสถาบัน ซึ่งรวมถึงศาสนา วรรณกรรม ศิลปกรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2. วัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน (หรือเรียกว่า “culture with a small “c”) ซึ่งเป็น วัฒนธรรมในเชิงสังคมภาษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ ทักษะคติและประเพณีต่าง ๆ และกิจกรรมประจำวันของผู้คน ตลอดจนแนวความคิด และค่านิยมต่าง ๆ ทั้งนี้รวมถึงมารยาทในการรับประทานอาหาร ชนิดของอาหารที่รับประทาน เวลาทำงาน-เลิกงาน เป็นต้น

แอลแลนด์ (Alland, 1967: 166 – 168) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) ได้แก่ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทั้งทางด้านศิลปะ และเทคโนโลยี

2. วัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบทางสังคม (social culture) ได้แก่ พฤติกรรมการแสดงออกของคนในสังคมต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รวมถึง ลักษณะนิสัยของคนในสังคมนั้นด้วย

3. วัฒนธรรมทางความคิด (mental culture) ได้แก่ ระบบความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคม

นิยพวรรณ (ผลวัฒนธรรม) วรรณศิริ (2540: 47) ได้กล่าวถึงประเภทของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมจัดแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสิริวัฒน์ คำวันสา (2540: 60) และโสภา ชูพิกุลชัย (2522: 48) ได้แก่

1. วัฒนธรรมที่มีรูปร่างตัวตนเรียกว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อประสงค์ใดก็ตาม เช่น บ้าน เมือง เจดีย์ กำแพง เสื้อผ้า อาวุธ ถนน คูคลอง เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างตัวตนและเป็นนามธรรม (non-material culture) หมายถึง รูปแบบหรือแผนการของชีวิต พฤติกรรมของจิตซึ่งเป็นนามธรรมที่มองไม่เห็น แต่รู้ได้

พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมการวัฒนธรรม พ.ศ. 2495 (อ้างถึงในสิริวัฒน์ คำวันสา, 2540: 60 – 61) ได้แบ่งวัฒนธรรมเป็น 4 ประเภท คือ

1. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักหรือคติในการดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนมากได้

มาจากศาสนา

2. เเนติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณี จารีตที่นับถือกันอยู่
3. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ศาสนา เป็นต้น
4. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคมที่นอกเหนือจากหลักศาสนาและกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เช่น มรรยาทในสังคม ความรักสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมนั้นแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ที่ชัดเจนได้สองประเภทคือ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะและวิวัฒนาการของสังคมหนึ่ง ๆ ได้อย่างเด่นชัด เช่นลักษณะทางสถาปัตยกรรม ศิลป และสิ่งของเครื่องใช้ และอีกประเภทหนึ่งคือ วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด ลักษณะนิสัย ความเชื่อ ทศนคติ รวมถึงพฤติกรรมการแสดงออกของคนในสังคม

ลักษณะทางวัฒนธรรม

ความหมายของลักษณะทางวัฒนธรรม

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของลักษณะทางวัฒนธรรมไว้พอสรุปได้ ดังนี้

การดิเนอร์ และ ลินตัน (Kardiner and Linton, 1945: 3) ได้ให้นิยามของลักษณะทางวัฒนธรรมว่า หมายถึง “ระบบบุคลิกภาพ ซึ่งมีอยู่ในสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคม บุคลิกภาพนี้ได้ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่เยาว์วัยอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการอบรมบ่มนิสัยคล้าย ๆ กัน บุคลิกภาพนี้หมายถึงทั้งค่านิยม ทศนคติ และความนึกคิด หรือมโนภาพโดยทั่วไป ซึ่งแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ”

ออตโตเบียง (Ottobein, 1977: 243) ได้กล่าวถึงความหมายของลักษณะทางวัฒนธรรมว่า หมายถึง “ลักษณะทางพฤติกรรม ลักษณะนิสัย และวิถีปฏิบัติของคนในสังคมเดียวกัน”

เฉลิม จันปฐมพงศ์ และคณะ (2520: 47) กล่าวว่า “ลักษณะทางวัฒนธรรม หมายถึง คุณลักษณะพิเศษอันเด่นปรากฏอยู่เฉพาะในหมู่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชาติใดชาติหนึ่ง อันแสดงความเป็นตัวของตัวเอง มีระบบระเบียบแบบแผนในตัวของมันเอง ซึ่งเกิดจากการสะสมกลายเป็นคุณค่าที่สังคมนั้นยอมรับ เช่น ลักษณะนิสัย และความประพฤติ เป็นต้น”

บรรพต วีระสัย (2520: 317) ได้ให้ความหมายของลักษณะทางวัฒนธรรมว่า “เป็นลักษณะนิสัยบางอย่าง ซึ่งบุคคลที่อยู่ในประเทศเดียวกันมักมีอยู่คล้าย ๆ กัน ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากเติบโตขึ้นมาในสังคมเดียวกัน และได้รับประสบการณ์และการอบรมต่าง ๆ อย่างเดียวกัน”

ณจลดา พิชาติบัญชาการ (2520: 89) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมว่า “ลักษณะทางวัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะนิสัยที่คนในสังคมนั้นแสดงออกในสภาพการณ์ต่างๆ เป็นลักษณะนิสัยที่พบในคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนที่แสดงออกโดยไม่รู้ตัว และเป็นความเคยชินที่ปฏิบัติกันมานานโดยถือว่าเหมาะสมแล้ว “

ยศ สันตสมบัติ (2527: 54) ให้ความหมายลักษณะทางวัฒนธรรมว่าเป็น ลักษณะประจำชาติ (national character) ซึ่งเป็นผลรวมของอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อที่มนุษย์ได้รับจากการเรียนรู้ทางสังคมตั้งแต่เด็ก รวมทั้งประสบการณ์ที่อาจแตกต่างกัน ออกไปในแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุป ลักษณะทางวัฒนธรรม หมายถึงระบบบุคลิกภาพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัย วิธีการดำเนินชีวิต ทศนตคติ ความเชื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมใด สังคมหนึ่งที่ได้เรียนรู้มาจากประสบการณ์การเป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งแตกต่างจากสังคมอื่น โดยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นจะมีแบบแผน หรือวิธีการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน

ลักษณะทางวัฒนธรรมไทย

นักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทยหลายคนได้ทำการศึกษาและค้นคว้าวิธีการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพและลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมไทย พอสรุปได้ดังนี้

เบนเนดิกท์ (Benedict, 1934: 33 - 40) สรุป ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทยไว้ดัง

นี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
2. รักสนุกสนาน
3. ใจเย็น หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์

4. อ่อนน้อม โดยการนับถือผู้ใหญ่
5. ไม่ชอบความรุนแรง
6. หลีกเลียงความขัดแย้ง
7. ร่าเริงสนุกสนาน

นอกจากนี้ โมล (Mole, 1973: 57 - 91) ได้กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยว่า
ประกอบด้วย

1. ปัจเจกบุคคลนิยม
2. มีความเกรงใจ
3. รักความสนุกสนาน
4. ใจเย็น
5. สุภาพ
6. เป็นมิตร
7. ใจบุญ
8. ยิ้มเสมอ
9. ค่อยพูดค่อยจา
10. อนุรักษนิยม

เบอช (Boesch, 1982: 420) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมของคน
ไทยไว้ดังนี้

1. เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส
2. ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
3. ไม่ชอบโต้แย้ง
4. เป็นปัจเจกบุคคล
5. ร่าเริง
6. ชอบช่วยเหลือ
7. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. ใจกว้าง
9. สุภาพ

มัลเดอร์ (Mulder, 1990: 59 - 63) ได้ทำการศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยและได้กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยไว้ ดังนี้

1. สุภาพ
2. เคารพเชื่อฟัง
3. ขี้อาย หน้าบาง
4. มีความเกรงใจ
5. ใจดี มีเมตตา
6. รอมชอม ประนีประนอม
7. ใจกว้าง
8. หลีกเลี่ยงการสร้างควมรำคาญใจให้ผู้อื่น
9. ยิ้มเสมอ
10. รักความสนุกสนาน
11. ใจเย็น

ยี และ กอร์ดอน (Yee and Gordon, 1995: 15 - 24) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทยโดยส่วนใหญ่ไว้ดังนี้

1. อุดทน
2. ใจกว้าง
3. ใจเย็น
4. สงบ
5. อารมณ์อ่อนไหว
6. สัมง่าย
7. ไม่ตรงต่อเวลา

ซัลลิแวน และ ทรงพร ตาเจริญสุข (O'Sullivan and Songphom Tajaroensuk, 1997: 1 - 7) สรุปลักษณะทางวัฒนธรรมไทยจากการสำรวจความคิดเห็นจากคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ นักธุรกิจ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัย สรุปได้ว่าคนไทยมีลักษณะดังนี้

1. ใจดี
2. อุดทน
3. ซื่อาย
4. ยึดหยุ่น
5. เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
6. ง่าย ๆ
7. รักความสนุกสนาน
8. เกรงใจ
9. อ่อนโยน
10. รักอิสระ
11. รักสงบ
12. ถือยศศักดิ์
13. รักพวกพ้อง
14. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
15. กล้าหาญ
16. สุภาพ

ประณีต สุขอุดม (2513: 30 - 36) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตและลักษณะทางวัฒนธรรมระหว่างคนไทยและคนจีน พบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทยสรุปได้ดังนี้

1. พึ่งพาอาศัยกัน
2. เป็นมิตร
3. ไม่สนับสนุนการเป็นศัตรู
4. มีใจกว้าง
5. ไม่ถือโทษโกรธเคือง
6. สุภาพอ่อนน้อม
7. เชื่อฟังคำสั่ง
8. ไม่ชอบทำงานที่ต้องมีการริเริ่ม
9. ตัดสินใจตามลำพัง

10. ชอบการสมาคม
11. ชอบเที่ยว
12. รักสนุก
13. มีความเกรงใจ
14. เคารพผู้ใหญ่
15. ไม่กล้าคัดค้าน
16. สบาย ๆ
17. ง่าย ๆ
18. ไม่กระตือรือร้น
19. ใจเย็น
20. เก็บความรู้สึกได้ดี

เฉลิม จันปฐมพงศ์ และคณะ (2520: 35) ได้กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของ
คนไทยโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. ความภักดีต่อชาติ ศาสนา
2. รักอิสระและความเป็นไท
3. กตัญญูรู้คุณ
4. เคารพผู้อาวุโส
5. อ่อนโยน
6. ให้อภัย
7. สบายง่าย
8. ไม่มุ่งมาดอาฆาตร้าย
9. ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง
10. เป็นมิตร
11. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
12. สุรุษสุร่าย
13. ดูดายในหน้าที่ในยามปกติ แต่แข็งขันในยามคับขัน
14. คนไทยชอบลอกเลียนแบบ

ณัชฉลดา พิชิตบัญชาการ (2520: 89 - 90) กล่าวโดยสรุปว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมไทย มีดังนี้

1. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. เคารพผู้อาวุโส เชื้อหังอำนาจ
3. รักความใ่อ้อ่า
4. รักสันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
5. ปัจเจกบุคคลนิยม
6. รักอิสระภาพ
7. นิยมการหาความสุขให้ชีวิต

เติมศักดิ์ สุวรรณประเทศ (2521: 15) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของคนไทยไว้ดังนี้

1. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. เมตตากรุณา

สุพัตรา สุภาพ (2523: 6 - 19) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยไว้หลายประการ ดังนี้

1. รักพระมหากษัตริย์ โดยที่คนไทยถือว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งชาติ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในการอยู่รอดและการรักษาเอกราชของไทย
2. นับถือศาสนาพุทธ ชาวไทยส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ โดยที่เป็นการเคารพนับถือในรูปของคำพูดมากกว่าการปฏิบัติ
3. ให้ความสำคัญกับ"เงิน " และยกย่องให้เกียรติคนที่มีเงิน ดันรนต่อสู้เพื่อเสริมสร้างฐานะของตนให้มั่นคง
4. ยกย่องอำนาจ มักจะปรากฏให้เห็นมากในระบบศักดินาหรือระบบราชการ เป็นอำนาจที่ปฏิบัติมาจนเคยชิน และสังคมมักจะให้การยกย่องผู้มีอำนาจ และเกรงกลัวในบารมีของคนเหล่านั้น
5. นิยมเจ้านายและยศฐาบรรดาศักดิ์ เป็นลักษณะที่เห็นเด่นชัดในสังคมไทยตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน
6. เคารพผู้อาวุโส โดยทั่วไป บิดามารดาผู้ปกครองจะสอนลูกหลานเสมอว่า ต้องมี

สัมมาคารวะ คือ การรู้จักที่ต่ำที่สูง รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ ผู้น้อยควรเกรงใจผู้อาวุโส ในที่นี้คือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าตน ฉะนั้น ผู้น้อยโดยทั่วไปจะไม่กล้าคัดค้านหรือแสดงความคิดเห็นอะไร เพราะถูกอบรมสั่งสอนว่า “อย่าเถียงผู้ใหญ่ เพราะเป็นกิริยาไม่ดี”

7. รักพวกพ้อง เป็นการแสดงที่ออกมาในรูปการรักเพื่อนฝูง รักกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก หรือพื้นเพมาจากแหล่งเดียวกัน เช่น การรักษสถาบันที่ตนเล่าเรียนมา หรือผู้บังคับบัญชาจะมีพรรคพวก หรือพวกพ้องของตน และคอยปกป้องคุ้มครองลูกน้องที่จงรักภักดีต่อตน

8. กตัญญูรู้บุญคุณคน เป็นสิ่งที่ทุกสถาบันตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา รัฐ ฯลฯ จะพยายามถ่ายทอดลักษณะวัฒนธรรมนี้ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของพิธีกรรม เช่น พิธีไหว้ครู การบวชของลูกผู้ชายเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ เป็นต้น

9. ยกย่องผู้มีความรู้ โดยเชื่อว่า คนมีความรู้จะเป็นผู้ที่รอบรู้ และน่าเชื่อถือ

10. เชื้อเพื่อเชื้อแม่ สังเกตได้จากเวลาใครไปมาหาสู่ จะมีการเลี้ยงน้ำชากาแฟ ข้าวขนม หรืออื่น ๆ บางคนไม่มีเงินยังอุตสาหุญยืมมาเลี้ยงก็มี โดยเฉพาะคนในชนบทจะให้การเลี้ยงดูแสดงความมีน้ำใจ แม้บางครั้งจะยากจนก็ยังมีจิตใจเชื้อเพื่อ

11. รักความเป็นไทย กล่าวว่ คนไทยเป็นพวกรักอิสระไม่ขึ้นกับใคร คือความเป็นอิสระเสรีภาพไม่ยอมตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใด โดยดูได้จากประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่ไทยพยายามคงความเป็นไทยมาโดยตลอดด้วยวิธีการต่าง ๆ พื้นฐานนี้จึงทำให้ชาวไทยมีวิถีชีวิตเสรีแบบไทย ๆ

12. ไม่ชอบขัดใจใคร เพราะมีความเกรงใจเป็นทุน ฉะนั้น เวลาได้รับการร้องขอมักจะรับปาก ซึ่งบางครั้งบุคคลอาจจะรับปากเพื่อให้พ้น ๆ ตัว โดยอาจกลัวเสียหน้า กลัวโกรธ กลัวว่าไม่รักพวกพ้อง ส่วนจะทำได้หรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

13. ไม่ตรงต่อเวลา อาจจะมีพื้นฐานจากสังคมเกษตรกรรมที่ยึดถือฤดู ไม่ค่อยได้หวงเรื่องเวลาในรายละเอียดเป็นชั่วโมงนาที เพราะดูแดดก็รู้ว่า บ่ายหรือเช้า ดูดาวก็รู้ว่าค่ำรุ่งแค่นั้น ความไม่ตรงต่อเวลาจึงเกิดขึ้น ไม่ตรงต่อเวลาก็เพราะมีความเชื่อว่าเวลาไม่ใช่ของสำคัญที่เราต้องยอมเป็นทาสให้

14. ชอบผัดผ่อนเลื่อนเวลา คือ อะไรที่จะทำพຽนนี้ มะรืนนี้ เดือนหน้า จะไม่พยายามทำในวันนี้ ฉะนั้นเรามักจะได้ยิน “เอาไว้ก่อนเถอะค่อยทำวันหลัง” เป็นต้น

15. ให้อภัยกันง่าย อาจจะมาจากอิทธิพลของศาสนาที่ให้คนมีจิตใจเมตตาต่อกัน ไม่ผูกพยาบาท อาฆาต จองเวรต่อกัน ซึ่งเป็นค่านิยมที่ถูกอบรมแต่เด็ก

16. ยิ้มเสมอ คนไทยส่วนใหญ่ไม่ว่ามั่งมีหรือยากจน จะมีรอยยิ้มปรากฏบนใบหน้า

เสมอจนชาวต่างชาติต้องขนานนามว่า ดินแดนแห่งรอยยิ้ม (land of smile) การยิ้มจึงเป็นวิถีชีวิตที่ปฏิบัติมาจนเกิดความเคยชิน จนติดเป็นนิสัย จนกลายเป็นแบบที่ทำไปโดยไม่รู้ตัว

17. นิยมวัตถุสิ่งของ เป็นการแสดงถึงฐานะที่แตกต่างกัน เรียกว่า “ชอบโก้” โดยเฉพาะคนที่มีเงินมาก ๆ หรือคนชั้นสูง มักจะไม่ค่อยยอมให้เหมือนใคร หรือไม่ให้ใครเหมือน

18. ไม่กล้าเสี่ยง ขาดความอดทน คนไทยชอบทำงานที่ให้หลักประกันและมั่นคง เช่น ราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจและการค้าจึงตกอยู่ในมือของคนต่างด้าวเสียส่วนใหญ่

19. ชอบเสียงไซค คือ อยากรวย แต่ไม่ชอบทำงาน จึงมักออกมาในรูปการเสียงไซค

20. ขาดความกระตือรือร้น อาจจะเป็นเพราะวางเฉยจนเกินไป ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นฝ่ายรับ มากกว่าฝ่ายรุก ยอมรับบุญกรรม พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ชอบสบาย ๆ อาจจะเป็นเพราะไม่ชอบเด่นอยากดัง

21. รักความสนุกสนาน ไม่ว่าจะไปในสังคมเมืองหรือสังคมชนบท เราจะเห็นความสนุกสนานแฝงในกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ ทั้งในยามว่างหรือยามทำงาน เช่น สงกรานต์ บวช โขนจุก รับประทานอาหาร วันเกิด วันแต่งงาน วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น แต่คนไทยออกจะรักความสนุกสนานมากเกินไป จนกระทั่งบางครั้งทำให้ขาดความตั้งใจและจริงจังต่อการปฏิบัติงาน

22. ชอบความสบาย ไม่ชอบระเบียบแบบแผน หรือไม่มีพิธีรีตอง ชอบความสุข ชอบความเป็นกันเอง ชอบชีวิตง่าย ๆ ไม่จริงจังต่อชีวิต บางทีกลายเป็นคนมั่งงายไปก็มี

23. ชอบงานพิธี เป็นการทำให้เกียรติ ต้องการตำแหน่ง ต้องการยกย่อง เพื่อความสบายใจ เป็นการมีงานเพื่อต้องการให้คนได้รู้ได้เห็น ทั้ง ๆ ที่ บางครั้งจะทำหรือไม่ทำ เหตุการณ์นั้นต้องเกิดขึ้นอยู่ดี เช่น เกิด แต่งงาน ตาย เป็นต้น จะมีงานหรือไม่ก็ไม่ต้องเกิด ต้องอยู่ด้วยกัน ต้องตายอยู่นั่นเอง ฉะนั้น พิธีจึงเป็นการทำให้สังคมเห็นว่าเหตุการณ์นั้นสำคัญและมีความหมาย

24. เชื่อถือโชคกลาง เป็นการไม่เชื่อตนเอง เพราะไปเชื่อและนับถือผีสงเวทดา เครื่องรางของขลัง เป็นการหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ หรือเพื่อความสบายใจ จึงเป็นเรื่องของการกลัวในสิ่งลึกลับที่สามารถบันดาลให้มีความรุ่งเรืองหรือโชคร้าย เป็นต้น

25. ขาดระเบียบวินัย ไม่ชอบทำอะไรเพื่อส่วนรวม ชอบทำอะไรเพื่อตัวเองหรือความพอใจของตัวเอง การขาดระเบียบวินัยเห็นได้จากกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น การขับรถผิดกฎจราจร การจอดรถในที่ห้ามและกีดขวางการจราจร หรือแม้กระทั่งการแย่งกันขึ้นรถประจำทาง เป็นต้น

26. สอดรู้สอดเห็น ในชีวิตประจำวันของคนไทย ต่างสนใจเรื่องส่วนตัวซึ่งกันและกัน

เป็นอย่างยิ่ง เมื่อพบกันก็จะทักทายว่า “จะไปไหน” หรือ “ไปไหนมา” และเมื่อลับหลังก็สนใจที่จะกล่าวขวัญถึงเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นตลอดเวลา บางครั้งก็มีการนินทา

27. ตัวใครตัวมัน โดยเฉพาะภาวะที่เศรษฐกิจฝืดเคือง หรือสังคมที่ทุกคนต้องแข่งขันกันเอาตัวรอดเพื่อเลื่อนขั้นเลื่อนฐานะ เพื่อความมั่นคง เป็นต้น

28. ขอบโฆษณา สิ่งใดมีการโฆษณามาก ก็จะเชื่อสิ่งนั้น สินค้าต่าง ๆ จึงต้องทุ่มค่าโฆษณามาก

29. ขอบของแจกหรือของแถม

30. ลืมง่าย เพราะไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีอะไรยึดเหนี่ยวแน่นอน เนื่องจากขึ้นอยู่กับอารมณ์ ฉะนั้นความสนใจจึงเฉพาะสิ่งที่มากระตุ้นอยู่ตรงหน้า พอสิ่งนั้นผ่านไปแล้วก็ลืม

31. กินพำเพ็ญ คนไทยมีนิสัยชอบกินของไม่เป็นเวลา ถ้ามีโอกาสจะพยายามกิน คนไทยสามารถกินได้ตลอด 24 ชั่วโมง นิสัยช่างกินของคนไทยทำให้คนไทยเสียเวลากับการกินมาก บางครั้งจะต้องเข้าไปในสถานที่มีคนตุน มีคนป้อน การกินตามสบายจึงใช้เวลามาก การงานจึงเสียไปด้วย

32. ขอบนับญาติ โดยไม่ว่าจะชอบพอหรือไม่ก็ต้องนับญาติ ซึ่งการนับญาตินี้อาจจะตั้งใจอยากให้เป็นญาติจริง ๆ หรือด้วยความเคารพคารวะนบนอบ หรือด้วยความไม่ตั้งใจ

33. นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ การนิยมตัวบุคคลดูได้ในหลายกรณี เช่น ถ้ามีการจัดอภิปราย ต่อให้มีเรื่องดีมีประโยชน์แล้วได้นักอภิปรายที่คนไม่รู้จักชื่อเสียง คนจะไม่มาฟัง แต่ถ้าเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาอภิปราย แม้เป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ แต่ก็มาร่วมฟัง เป็นต้น

34. สุภาพเรียบร้อย ส่วนใหญ่จะเรียบร้อยทั้งกิริยาท่าทาง และมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส ทั้งมีคุณวุฒิและวัยวุฒิกว่าตน

35. ขอบต่อรอง ส่วนมากจะมีความสุขกับการต่อรอง เป็นความสุขทางใจ ฉะนั้นคนขายของบางครั้งก็ต้องบอกราคาสูงเพื่อจะได้ผู้ซื้อต่อรองเอาเอง

36. เห็นใครดีกว่าไม่ได้ ถ้าใครได้ดีกว่ามักจะไม่พอใจ

37. ขอบพูดหรือบอกเล่าเกินกว่าความเป็นจริง เข้าทำนองโอ้อวด หรือ ไม้ หรือ หับถม เป็นการสร้างบรรยากาศให้ตื่นเต้นมีรสชาติไม่ว่าในด้านดี หรือด้านไม่ดี หรือเป็นการยกตนให้มีความขึ้น หรือทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียหาย หรือเพื่อความสนุกสนาน

วีระ อัมพันสุข (2526: 83 – 84) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นที่แสดงความเป็นคนไทยไว้ว่ามี 9 ประการ คือ

1. สามัคคีกันในยามที่บ้านเมืองคับขัน
2. รักสงบ
3. รักความเป็นอิสระ
4. มีความอดกลั้น
5. ต้อนรับขับสู้ด้วยอัธยาศัยไมตรี
6. มีความกตัญญูกตเวที
7. เล็งเห็นการณ์ไกล
8. รู้จักใช้วิธีการประสานประโยชน์
9. ให้อภัย

ยศ สันตสมบัติ (2527: 54) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยหรือลักษณะประจำชาติ (national character) ว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทยโดยทั่วไปมีดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. อ่อนน้อม
3. มีเหตุผล
4. ชอบสังคม
5. ไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ชอบความสะดวกสบาย
7. ชอบนินทา
8. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
9. มีความรับผิดชอบค่อนข้างต่ำ
10. ขาดระเบียบวินัย
11. โกรธง่าย
12. รักสนุก

ประเสริฐ แยมกมลพิง (2529: 10 – 13) ได้ศึกษาถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทย พบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมไทยประกอบด้วย

1. รักความเป็นไท รักอิสระ

คนไทยมีลักษณะนิสัยไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้อื่น ไม่ชอบการควบคุมและ

การบังคับแบบเข้มงวด ไม่ชอบการกดขี่ หรือให้คนอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวสั่งการในรายละเอียดของการทำงาน และการดำเนินชีวิตส่วนตัว ความรักอิสระนี้ทำให้คนไทยมีความผูกพันต่อหน้าที่และการถือตัวเองเป็นใหญ่ ทำให้การประสานงาน และการทำงานเป็นกลุ่มมักมีปัญหาตามมา

2. ความเป็นตัวของตัวเองหรือปัจเจกบุคคลนิยม (individualism)

ค่านิยมนี้ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนาฝ่ายมรวาส ซึ่งเน้นความสำคัญของบุคคลเป็นพิเศษ เช่น ถือว่าบุคคลจะเป็นอย่างไรยอมแล้วแต่กรรมของบุคคลนี้ในอดีต บุคคลพึงได้แก่ตนเองเท่านั้น จะฟังคนอื่นไม่ได้ และทุกคนในสายตาของศาสนามีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด การเลี้ยงดูบุตรของคนไทยไม่นิยมการบังคับเข้มงวด คนไทยถือหลักต่างคนต่างอยู่ ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลควรยึดหลักเกรงใจกัน ซึ่งหมายถึง การไม่เรียกร้องบังคับให้คนอื่นทำในสิ่งที่เขาไม่อยากทำ

3. มักน้อย พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

คนไทยไม่ชอบดิ้นรนทะเยอทะยานที่จะเอาอย่างคนอื่น เพราะมีความเชื่อว่า ความสำเร็จของแต่ละบุคคลเป็นเรื่องของบุญวาสนา ทุกคนอาจมีความสุขได้ ส่วนเรื่องของความมักน้อยนั้น คนไทยมีค่านิยมว่า ความมักน้อยดีกว่าความมักใหญ่ใฝ่สูง ซึ่งบุคคลจะต้องทรนทานกายและใจในการขวนขวายให้ได้มา และต้องยอมตนลงไปขอความช่วยเหลือ ฟังพาทอาศัยผู้อื่น ซึ่งไม่ใช่นิสัยของคนไทย ที่มีความเคารพเชื่อฟังอำนาจ คนไทยนิยมแสดงความอ่อนน้อมและให้ความเคารพต่อบุคคลผู้มีอำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปตามประเพณี ซึ่งแสดงถึงฐานะสูงต่ำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. ชอบความโอ้อ่า

ลักษณะนิสัยนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อมั่น และหยิ่งในเกียรติของตนเอง คนไทยไม่ยอมให้มีการดูถูกกันง่าย ๆ และถือว่าตนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่น ในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เมื่อคนอื่นมีสิทธิทำได้ เราก็มีสิทธิทำได้เช่นเดียวกัน

5. มีความสุภาพอ่อนโยน เป็นมิตรกับทุกคน

โดยอิทธิพลของศาสนาพุทธ คนไทยจะถูกปลูกฝังให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ น้ำใจกว้างขวาง และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คนไทยมีลักษณะเป็นมิตรกับทุกคน และมีชื่อเสียงในการต้อนรับแขกหรือคนแปลกหน้าที่มาเยี่ยมเยียนอย่างอบอุ่น ด้วยน้ำใจจริง คนไทยนิยมความจริงใจ และนิยมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น

รัชนิกร เศรษฐโร (2532: 84) กล่าวถึง อิทธิพลของปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ค่านิยม และการเลี้ยงดูอบรมเด็กว่า ได้กำหนดเส้นทางเดินให้คนไทยส่วนใหญ่ในสังคมประพฤติปฏิบัติไปตามเส้นทางนั้น พฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งหลายนี้แสดงออกมาจนกลายเป็นนิสัยของคนส่วนรวมในสังคม รวมเรียกว่า “ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทย” ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ขี้เกรงใจคน
2. ชอบผัดผ่อน ไม่ตรงต่อเวลา
3. ให้อภัยง่าย
4. ยิ้มเสมอ
5. ชอบสบายเป็นกันเอง
6. ขาดระเบียบวินัย
7. สอดรู้สอดเห็น
8. ตัวใครตัวมัน พวกใครพวกมัน
9. ไม่ชอบเห็นใครได้ดีกว่าตน
10. สีมง่าย
11. ขี้เล่น
12. เชื่อโชคกลาง
13. ตัดสินใจด้วยความรู้สึกมากกว่าเหตุผลทางวิทยาศาสตร์
14. ชอบต่อรองเพราะมีเวลาเหลือเฟือ
15. กินพริ้วเพรื่อ

สนธิ สมัครการ (2533: 29 – 35) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยที่ทำให้คนไทยแตกต่างไปจากชนชาติอื่นอย่างเห็นได้ชัดมีอยู่หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. ความยึดถือในตัวบุคคล

ความยึดถือบุคคลของคนไทยนั้นมีอยู่เหนียวแน่นและค่อนข้างจะลึกซึ้ง ซึ่งสืบเนื่องมาจากสาเหตุสองประการคือ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยตั้งแต่โบราณที่มีเจ้าปกครองมาตลอดมิขาดสาย ถ้ามีเรื่องราวทุกซอทุกใจ หวาดระแวง หรือข่มเหงรังแก หนทางที่จะอยู่รอดปลอดภัยได้ในสังคมไทยสมัยโบราณคือจะต้องมีเจ้านาย “คุ้มหัว” และประการที่สองคือ พ่อแม่มักสั่งสอนอบรมลูกหลานที่เน้นให้เอาตัวรอดด้วยการยึดผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งสำคัญ

2. ความรู้สำนึกในบุญคุณของผู้ที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลตนมา

3. ความรักพวกพ้อง

คนไทยมักรวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เช่น กลุ่มเพื่อนตาย เพื่อนร่วมรุ่น กลุ่มญาติพี่น้อง เป็นต้น ตามปกติคนไทยในกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะมีความรักใคร่กันมาก จะรู้สึกเจ็บร้อนและแก้แค้นแทนถ้าสมาชิกของกลุ่มถูกรังแกข่มเหง

4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. ความเมตตากรุณา

6. ความรักสงบ

ความรักสงบเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ตลอดมาทุกยุคทุกสมัยของคนไทยโดยทั่วไป คนไทยไม่มีใครรุกรานใคร

7. ความรักเสรีภาพ

คนไทยโดยทั่วไปไม่ชอบถูกผูกมัดโดยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่จำเป็น แม้แต่กฎหมายบางครั้งก็ยังละเลยไม่เคารพ ชอบทำอะไรตามใจตนเองมากกว่า

8. ความรักสนุกสนาน

ความรักสนุกสนานของคนไทยเห็นได้ชัดมากในพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ความรักสนุกของคนไทยในระดับชาวบ้านได้แสดงออกมาในงานมงคลและพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานสังคัมหรือพิธีกรรมทางศาสนาก็มักจะลงเอยด้วยความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ นอกจากนี้ พฤติกรรมความสนุกสนานของคนไทยยังสะท้อนมาจากการสนทนา ดังที่เป็นที่ยอมรับกันว่า คนที่ “คุยสนุก” จะมีเพื่อนฝูงมาก ใคร ๆ ก็อยากคบ นอกเหนือไปกว่านั้นแล้ว คนไทยมักจะชอบไปเที่ยวมากกว่าทำงาน เพราะการไปเที่ยวย่อมได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

กรรณิการ์ อักษรกุล สุขเกษม (2534: 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยพอสรุปได้ดังนี้

1. เคารพผู้อาวุโส
2. ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
3. ไม่กล้าตัดสินใจ
4. เคารงครัดต่อประเพณีดั้งเดิม
5. ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

งามพิศ สัตย์สงวน (2538: 38) กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยว่า คนไทยโดยทั่วไปจะมีกิจกรรมรยาทคล้ายๆ กัน เช่น มีความเกรงอกเกรงใจ อ่อนน้อม ถ่อมตัว เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสและผู้มีอำนาจในสังคม เป็นผู้ที่ยิ้มง่าย เป็นมิตร ใจเย็น มีความโอบอ้อมอารี มีความกตัญญูรู้คุณ และรักสนุกสนาน

เสาวภา ไทหยงวัฒน (2538: 69 - 74) กล่าวถึง ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทยพอสังเขป ดังนี้

1. รักสงบ
2. รักอิสระและความเป็นไท
3. อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์
4. รักการเจรจา
5. ประนีประนอมรอมชอมเพื่อความสงบสุข
6. รักความสนุกสนาน
7. เคารพเชื่อฟังผู้มีอำนาจ
8. มีจิตใจอ่อนโยน

โดยสรุปแล้ว นักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษา และค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยไว้ใกล้เคียงกัน ว่า คนไทยมีลักษณะปลีกย่อยหลายประการที่บ่งบอกถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่คนส่วนใหญ่มีอยู่ร่วมกันและแตกต่างกันไปจากวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ตัวอย่างเช่น รักอิสระและความเป็นไท สุภาพอ่อนน้อม รักความสนุกสนาน เป็นมิตร เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเกรงใจ รักสงบ ซื่อาย เป็นต้น

อิทธิพลของลักษณะทางวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ภาษา

วัลดีส (Valdes, 1986: VII) กล่าวถึงอิทธิพลของลักษณะทางวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ภาษาว่า นอกจากจะพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติและแรงจูงใจของผู้เรียนต่อภาษาเป้าหมายแล้ว ผู้สอนภาษาที่สองควรคำนึงถึงความแตกต่างของลักษณะทางวัฒนธรรมของผู้เรียนภาษาด้วย เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนภาษาประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะ ลักษณะทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง ดังที่จาโคโบวิทส์ (Jakobovits,

1971: 114 – 115) ได้กล่าวถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สองสรุปได้ว่า ความจงรักภักดีต่อความเป็นกลุ่มชนของตนเอง การรักษาไว้ซึ่งกิจกรรมทางสังคม และการมี ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมร่วมกัน ส่งผลกระทบในทางลบต่อการรับรู้ประสบการณ์ทางภาษา ต่างประเทศอื่นด้วย

โอโดเออร์รี่ (O'Doherthy, edited by Oller and Richards, 1973: 251 – 259) กล่าวว่่า “วัฒนธรรมเป็นสิ่งหล่อหลอมบุคลิกลักษณะของคนในสังคมภายใต้การเรียนรู้หลายรูปแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น การแพร่กระจายของภาษาอื่นอาจได้รับผลกระทบมาจากลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่จะเรียนภาษาเป้าหมาย กล่าวคือ ลักษณะทางวัฒนธรรมของผู้เรียน เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภาษาอื่น” ซึ่งสอดคล้องกับลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1999: 71 – 94) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของลักษณะทางวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการเรียนรู้ภาษาอื่นด้วย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียนกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง ตัวอย่างเช่นจากการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนและการเรียนรู้ภาษาของ กิลล์ และไบร์น (Giles and Bym, 1982 cited in Brumfit, 1984: 33 – 35) ที่พบว่า ผู้เรียนภาษาที่สองมักจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญได้แก่ การมีเอกลักษณ์ในกลุ่มตนที่มั่นคงเหนียวแน่น การมีภาษาเป็นสัญลักษณ์ร่วมกันที่สำคัญของสมาชิกของกลุ่ม ความไม่รู้สึกลดทอนภัยในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจากนอกกลุ่ม การยอมรับความสำคัญของกลุ่มตนเองสูง การยึดถือลักษณะร่วมของกลุ่มตนอย่างเหนียวแน่น และ มีความรู้สึกถูกลดความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติตนลงเมื่อต้องมึปฏิสัมพันธ์กับสังคมอื่น ๆ

นอกจากผลการวิจัยดังที่ได้อีกแล้วนั้น แอ้ตคินสัน (Atkinson, 1997), แบลลาร์ด และแคลนซี (Ballard & Clanchy, 1991), คาร์สัน (Carson, 1992), คาร์สันและ เนลสัน (Carson & Nelson, 1994), ฟ็อกซ์ (Fox, 1994), แม็คเคย์ (McKay, 1993), รามานาธาน และ แคปแลน (Ramanathan & Kaplan, 1996) อ้างถึงในคูโบตะ (Kubota, 1999: 9 - 38) ได้ทำการศึกษาถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่ผู้เรียนชาวต่างชาติติดตัวมาด้วยในการเรียนภาษาที่สอง และให้ข้อสรุปว่า ความสามารถในการเรียนภาษาที่สองและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนภาษาเชิงวิชาการของผู้เรียนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษานั้น มีผลมาจากบุคลิกลักษณะที่ผู้เรียนภาษาที่สัยนี้ได้รับมาจากวัฒนธรรมและภาษาเดิมของตนเอง โดยในการวิจัยเหล่านี้ได้เน้นที่ความแตกต่างทาง

วัฒนธรรมพื้นฐานทางการศึกษาและลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียน กับชุมชนที่ใช้ภาษา เป้าหมาย โดยมีข้อสรุปว่า วัฒนธรรมเอเชียโดยทั่วไปมักมีค่านิยมแบบรวมกลุ่ม และไม่ส่งเสริม การแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการคิดวิเคราะห์ (collectivism, and discourages individual self-expression, creativity and critical thinking) ในขณะที่วัฒนธรรมตะวันตกจะเป็นลักษณะตรงกันข้าม ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภาษา ต่างประเทศด้วย

ไฮเนโนย่า และ แกตบอนตัน (Hinenoya and Gatbonton, 2000: 255 – 240) ได้ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ได้แก่ ลักษณะที่ชอบ ตัว และ ชอบอยู่เป็นกลุ่มและรักพวกพ้อง กับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชาวญี่ปุ่น

อาจสรุปได้ว่า นอกจากปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติและแรงจูงใจอื่นของผู้เรียนต่อภาษา เป้าหมายแล้ว พื้นฐานของลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านสังคม สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน บุคลิกลักษณะนิสัยของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และความจงรักภักดีต่อความเป็นวัฒนธรรมแห่งตน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษา โดยเป็นอุปสรรคที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการทำ ความเข้าใจวัฒนธรรมและการเรียนรู้ภาษาอื่นได้

วัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษา

ความสำคัญของวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นของคู่กัน ความสามารถในการใช้ภาษานอกจากจะคำนึงถึง ความถูกต้องของหลักการใช้ภาษาแล้ว ยังรวมถึงความสามารถในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ ความนิยมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย นักวิชาการหลายคนเห็นพ้องกันว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก (Brown, 1994: 164) ซึ่งตรงกับ ความเห็นของลาโด (Lado, 1975: 9) ที่กล่าวว่า “ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือ ของการสื่อสารของสมาชิกในสังคม และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงส่วนประกอบอื่น ๆ ของวัฒนธรรม”

วัลยาพร นาวิการ (2527: 68) กล่าวว่า “วัฒนธรรมและภาษาเป็นของคู่กัน มีความ เกี่ยวข้องกันอย่างแน่นแฟ้น ภาษาไม่ใช่สิ่งที่อยู่โดด ๆ แต่มีโครงสร้างอยู่บนขนบธรรมเนียม

ประเพณี เป็นเครื่องสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ วิธีการประพฤติปฏิบัติ ความเชื่อและทัศนคติของกลุ่มชนเจ้าของภาษา”

เกลดสโตน (Gladstone, 1969: 114 – 117) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ ภาษา กับ วัฒนธรรมว่า “ภาษากับวัฒนธรรมแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อเจ้าของภาษาพูดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดในภาษาของตน จะแฝงความหมายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วย ซึ่งผู้เรียนภาษาที่เป็นคนต่างชาติย่อมไม่เข้าใจได้ซาบซึ้งเท่า หรือไม่สามารรถเข้าใจได้เองโดยอัตโนมัติ”

นอกจากนี้ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 14) ได้กล่าวว่า “ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่ภาษาซึ่งเป็นส่วนเล็ก กับวัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนใหญ่ หรือเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ การใช้ภาษาในการสื่อความหมายกับผู้อื่นนั้น จะต้องรู้กฎทางสังคม คือเข้าใจกฎการพูด มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ตลอดจนต้องมีความรู้ว่าเจ้าของภาษาพูดอย่างไรในบริบทต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานในการเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม”

เมื่อภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้ความสำคัญกับการสอนวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับการสอนภาษา ดังที่เกลดสโตน (Gladstone, 1969: 114 – 117) กล่าวว่า “เนื่องจากภาษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอย่างแยกไม่ออก ผู้สอนภาษาควรสอนวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาเป้าหมายที่สอนนั้นควบคู่กันไปด้วย” และอัจฉรา วงศ์โสธร (2539: 64) ได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า “ภาษาเกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ได้รับจากวัฒนธรรมของบุคคลในสังคม การเรียนรู้ภาษามีใช่เป็นการเรียนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางภาษาเท่านั้น แต่ต้องเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษาตลอดจนวัฒนธรรมของภาษาด้วย” บราวน์ (Brown, 1980: 129 – 144) แอลเลน และ วาเลตต์ (Allen and Valette, 1977: 325) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ความเป็นเอกลักษณ์ที่สองด้วย ดังนั้นการเรียนภาษาที่สองจึงเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมที่สองไปด้วยพร้อม ๆ กัน และไม่ควรแยกสอนหรือเพิ่มเติมความรู้วัฒนธรรมต่างหากทีหลังเท่านั้น ซึ่งตรงกับ เพจ (Paige, 2001: 10) ที่กล่าวว่า “การสอนภาษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับและซึมซับวัฒนธรรมเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะในการเข้าใจถึงความหมายของวัฒนธรรมทั้งในเรื่องเกี่ยวกับเวลา สถานที่ ผู้คน และสถานการณ์ต่าง ๆ”

ลิบบิน และ ลินด์เนอร์ (Libben and Lindner, 1996: 1) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “ความรู้ทางภาษาศาสตร์ควรควบคู่ไปกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และการนำความรู้ทางภาษามาใช้ก็คือการประสานความรู้ในตัวภาษาและความเข้าใจในวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน” โดยที่อัจฉรา วงศ์โสธร (2529: 53) ได้เสนอแนะว่า ผู้เรียนภาษาเป็นวิชาเอกมีความจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรม เพราะเป็นพื้นฐานของความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อให้เข้าใจซาบซึ้งถึงวัฒนธรรมในภาษาเป้าหมาย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาษากับวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และมีโครงสร้างอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม รวมถึงเป็นเครื่องสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ และวิถีปฏิบัติและความเชื่อของเจ้าของภาษา ดังนั้น การใช้ภาษานอกจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาแล้ว ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ผู้สอนภาษาควรคำนึงถึงความสำคัญของการสอนวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา ควรเน้นการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งด้านภาษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป้าหมายควบคู่กันไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาสูงขึ้น และยังสามารถนำทักษะทางภาษาที่ได้ไปใช้ในบริบทของการใช้ภาษาในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมด้วย

หัวข้อวัฒนธรรมที่ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษา

เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นมีอยู่มากมาย หัวข้อวัฒนธรรมที่ผู้สอนควรนำมาสอนนั้น ฟินอคเชียโร และโบโนโม (Finocchiaro and Bonomo, 1973: 60 - 63) ได้เสนอหัวข้อวัฒนธรรมที่ควรใช้ในการเรียนการสอนดังนี้

1. การแนะนำและการให้ข้อมูลของบุคคล (introduction and identification) ได้แก่ การทักทาย การอำลา การแนะนำตัว การให้ข้อมูลของตนเองและผู้อื่น รวมถึงที่อยู่ อายุและหมายเลขโทรศัพท์
2. ห้องเรียน (the immediate classroom) ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของห้องเรียน ชื่อของสื่อการสอน กิจกรรมต่าง ๆ (การอ่าน การเขียน เป็นต้น) โปรแกรมต่าง ๆ (ชั่วโมงที่มีการเรียน กิจกรรมในห้องและนอกห้องเรียน) และ จำนวนที่ใช้ในห้องเรียน
3. โรงเรียน (the school) ได้แก่ ที่ตั้งของห้องและสถานที่ต่าง ๆ ในอาคาร บุคคล

ในอาคารนั้น ๆ (ชื่อ หน้าที่ บริการเฉพาะ) กฎและระเบียบข้อบังคับ (การฝึกหนีไฟ เวลาเข้า-ออก หรือการใช้บันได) และ กิจกรรมของโรงเรียน เช่น ชมรม องค์การ และโปรแกรมต่าง ๆ

4. ครอบครัว (the family) ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์และอายุของ สมาชิกในครอบครัว บ้าน (ห้องและการใช้สอย เครื่องเรือน เครื่องตกแต่งบ้าน การทำความสะอาด และความปลอดภัย) อาชีพของสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมทางสุขภาพประจำวัน เสื้อผ้าเครื่อง แต่งกาย (ตามฤดูกาล) และ กิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ

5. ชุมชนใกล้โรงเรียนและบ้าน (the community) ได้แก่ สถานบริการทางสุขภาพ ต่าง ๆ การคมนาคมและสื่อสารต่าง ๆ (โทรทัศน์ จดหมาย หนังสือพิมพ์) สถานที่ราชการ (ไปรษณีย์ สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง) เขตในเมืองและนอกเมือง เหตุการณ์ประจำวัน และ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (สวนสาธารณะ ห้องสมุด เป็นต้น)

6. มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ วันหยุด วีรชนและประวัติศาสตร์ เอกสารและสุนทร พจน์ทางประวัติศาสตร์ เพลง คำประพันธ์ สุภาสิต ดนตรี วรรณคดี และศิลปะรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. การแนะแนวส่วนตัว ได้แก่ การสมาคม (เช่น การเข้าสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต่าง ๆ) ความสัมพันธ์ทางสังคม – การอยู่ร่วมกัน การทำงานและการเล่นด้วยกันกับผู้อื่นในโรงเรียนและชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี (เช่นการทักทายและอำลา อาหาร วันสำคัญต่าง ๆ การ แต่งกาย การสื่อสาร การคมนาคม การปฏิบัติตามระเบียบทางธุรกิจ และกฎหมาย การติดต่อ ระหว่างคนรักและการแต่งงาน รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม การศึกษา และอาชีพ การให้ ความรู้ด้านการบริโภค การซื้อสินค้าเงินผ่อน การกู้โดยใช้เครดิต เป็นต้น) การศึกษา (เช่น โอกาส ในการศึกษาต่อ คุณสมบัติที่จะรับเข้าศึกษาต่อ ทุนการศึกษา การฝึกอาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่ ห้อง สมุด พิพิธภัณฑ และอื่น ๆ) อาชีพ (เช่น โอกาสของการเข้าทำงาน คุณสมบัติที่จะสมัครงาน วิธีหา งาน การกรอกแบบฟอร์ม การเข้าทำงาน การทำงาน กฎหมายแรงงาน กิจกรรมการใช้เวลาว่าง และงานอดิเรกต่าง ๆ)

8. อื่น ๆ ได้แก่ การแสดงออกเกี่ยวกับเวลา อากาศและความปลอดภัย ฤดูกาล ต่าง ๆ มารยาทต่าง ๆ เช่น การเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย การแสดงความเสียใจ ดีใจ เป็นต้น

แชสเทน (Chastain, 1976: 389 –392) ได้เสนอหัวข้อวัฒนธรรมจำนวน 44 หัวข้อ ที่ผู้ สอนควรนำมาสอนในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1. กิจกรรมโดยทั่วไปของนักเรียนในช่วงวันหยุด (typical student activities)

2. รูปแบบของการสนทนาทั่วไป (typical conversations)
3. สิ่งที่นักเรียนทั่วไปสนใจมากที่สุด (what does the typical students think about mostly)
4. การเงิน (money)
5. อาหารและเครื่องดื่ม (meals and drinks)
6. กิจกรรมยามว่าง (leisure activities)
7. อาชีพ (careers)
8. ความสุข (happiness)
9. ความสำเร็จ (success)
10. บิดา-มารดา (parents)
11. ทักษะของเยาวชนต่อบทบาทของบิดามารดา (youth view of parenthood)
12. บทบาทของบุรุษและสตรีในสังคม (masculine and feminine roles in the society)
13. ครอบครัว (the family)
14. เครือญาติ (relatives)
15. เยาวชน (youth)
16. การเกี้ยวพาราสี และการแต่งงาน (courtship and marriage)
17. การศึกษา (education)
18. เพื่อน (friends)
19. ระบบสังคม (the social system)
20. ช่องว่างระหว่างวัย (the generation gap)
21. ยารักษาโรค (drugs)
22. การมีส่วนร่วมในการเมืองของเยาวชน (youth participation in politics)
23. ระบบเศรษฐกิจ (the economic system)
24. ความรักชาติ (patriotism)
25. สิทธิเสมอภาคของสตรี (woman's liberation)
26. สงครามและสันติภาพ (war and peace)
27. การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า (change and progress)
28. นิเวศวิทยา (ecology)

29. ประชากร (population)
30. ศาสนา (religion)
31. อาชญากรรม (crime)
32. กฎหมาย (law)
33. อารมณ์ขัน (humor)
34. มารยาทที่ดี (good manners)
35. การโฆษณา (advertising)
36. หนังสือพิมพ์ (the press)
37. เสรีภาพส่วนบุคคล (individual liberty)
38. ความตาย (death)
39. ระเบียบวินัย (disciplines)
40. วันหยุด (holidays)
41. เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย (clothing)
42. การขนส่ง (transportation)
43. การใช้ถ้อยคำที่แสดงความสุภาพ (courtesy phrases)
44. ภาษาท่าทาง (kinesics)

วาสนา โกวิทยา (2525: 234 – 235) ได้เสนอความรู้ด้านวัฒนธรรมที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาพึงเรียนรู้ไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรม ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับสภาพความเป็นอยู่ แนวคิด และแนวปฏิบัติของชนชาตินั้น ๆ
2. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ได้แก่ จรรยา มารยาท ค่านิยม ความเชื่อ และอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกในรูปลักษณะต่าง ๆ เช่น การละเล่น ประเพณี เทศกาล นิทานพื้นเมือง เพลงพื้นเมือง วัฒนธรรมการใช้ภาษา ทั้งที่เป็นภาษาถ้อยคำ และภาษาที่ไม่ใช่ถ้อยคำซึ่งแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง ดวงตา และน้ำเสียง เป็นต้น

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 34) ได้สรุปหัวข้อวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนทั้งระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย ว่ามีหัวข้อวัฒนธรรมเดียวกันปรากฏอยู่แต่มีเนื้อหาซับซ้อนและยากขึ้น ซึ่งอาจจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้คือ

1. การสนทนาในชีวิตประจำวัน เช่น การแนะนำตัว (introductions) การตอบรับ และปฏิเสธคำเชิญ (accepting and refusing an invitation) การขอโทษ (apologizing) การโทรศัพท์ (making a telephone call) การสมัครงาน (applying for a job) การจ่ายของ (shopping) เป็นต้น
2. ค่านิยมของครอบครัวและสังคม (family and social values) เช่น ชีวิตครอบครัว (family) การมีนัดและการแต่งงาน (dating and marriages) การศึกษา (education) และการทำงาน (work value) เป็นต้น
3. ประเพณีและการเฉลิมฉลองในโอกาสต่าง ๆ (customs and celebrations) เช่น วันวาเลนไทน์ (Valentine's Day) ฮาโลวีน (Halloween) วันขอบคุณพระเจ้า (Thanksgiving's Day) วันคริสมาส (Christmas) บุคคลและสถานที่สำคัญต่าง ๆ เป็นต้น
4. อาหารและเครื่องนุ่งห่ม (food and clothes) เช่น อาหารมื้อต่าง ๆ (meals) มารยาทในการรับประทานอาหาร (manner at the table) การใช้เครื่องนุ่งห่มสำหรับฤดูหนาว (winter clothes) เป็นต้น
5. การใช้เวลาว่าง (daily pastime use) เช่น การสันทนาการและการกีฬา (recreation and sports) งานอดิเรก (hobbies) การเดินทาง (travelling)
6. การแสดงออกโดยไม่ใช้คำพูด (non-verbal) เช่น น้ำเสียง (tone) ความรู้สึก (feeling) และทัศนคติ (attitude) เป็นต้น

จึงพอสรุปได้ว่า หัวข้อวัฒนธรรมที่ควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษานั้น ควรครอบคลุมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษา ได้แก่ การสนทนาพูดคุยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการดำเนินชีวิตในโอกาสต่าง ๆ สภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีการเฉลิมฉลอง ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม รวมถึงการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งความรู้เกี่ยวกับหัวข้อวัฒนธรรมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ของเจ้าของภาษานั้น ๆ และจะส่งผลให้การเรียนภาษาเป็นไปด้วยความเข้าใจ และสามารถนำภาษาไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การสอดแทรกวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า การสอนภาษาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสมนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องสอนความรู้ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กัน กับการสอนภาษา แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาวัฒนธรรมที่จะนำมาสอน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน และควรคำนึงถึงการทำความเข้าใจวัฒนธรรมในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน

แอลเลน และ วาเลตต์ (Allen and Valette, 1977: 332 – 333) กล่าวถึงการสอดแทรกความรู้วัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาว่า อาจทำได้โดยการตกแต่งห้องเรียนด้วยสาระที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา จะทำให้ผู้เรียนได้สังเกตเห็นถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการไปตามภาพหรือสิ่งที่ปรากฏให้เห็นนั้น และจะทำให้ผู้เรียนซึมซับเรื่องราวทางวัฒนธรรมของชาตินั้นไปโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว การตกแต่งห้องเรียนเหล่านี้ ได้แก่

1. การติตนาฬิกาประจำห้อง (classroom clock)
2. ปฏิทินประจำห้องเรียน (class calendar)
3. โปสเตอร์ (posters)
4. สุภาษิต (proverbs)
5. ตารางเวลาประจำห้องเรียน (the class timeline)
6. กระดานข่าวประจำห้อง (the class bulletin board)

แอลเลน และ วาเลตต์ ยังได้เสนอว่า ควรมีการบูรณาการวัฒนธรรมเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไปด้วยในขณะเดียวกัน เช่นการสอนศัพท์ ควรใช้วัสดุทางวัฒนธรรมที่เป็นของจริงในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความคุ้นเคยกับรูปลักษณ์ต่าง ๆ ของวัฒนธรรมเป้าหมาย วัสดุการเรียนการสอนที่อาจหาได้จากของจริง ได้แก่

1. รูปภาพจากนิตยสาร (magazine pictures)
2. โฆษณาและชื่อเรื่องในนิตยสาร (magazine ads and titles)
3. บัตรตารางห้องเรียน (class schedule cards)
4. แผนที่ (map)
5. เอกสารประกอบการบรรยาย (ditto handouts)

6. การส่งจดหมายขอผลิตภัณฑ์หรือสิ่งของต่าง ๆ (sending for products or materials)
7. เกม (games)

นอกจากนี้ แอลเลน และ วาเลตต์ ยังได้แนะนำวิธีการสอนวัฒนธรรมไว้ดีกว่า ชั้นแรกของการสอนวัฒนธรรมคือการค่อย ๆ เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและธรรมชาติของวัฒนธรรมนั้น ๆ การเริ่มอย่างช้า ๆ นี้จะกลายเป็นความรู้สึกคุ้นเคย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนไม่รู้สึกที่วัฒนธรรมนั้นแปลกประหลาดอีกต่อไป และการพัฒนาความเข้าใจวัฒนธรรมนั้นประกอบด้วย การต้องพยายามนำเสนอซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งข้อมูลทางภูมิศาสตร์ สังคม ประวัติบุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และอื่น ๆ หัวข้อวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เหมาะกับการท่องจำ ดังนั้นควรจะนำเสนออย่างต่อเนื่องครั้งแล้วครั้งเล่าเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรู้พื้นฐานทั่วไปของผู้เรียน

ฟินอคเชียโร และ บรูมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983: 128 – 132) เสนอแนวทางการสร้างเสริมความรู้ทางวัฒนธรรมในห้องเรียนไว้ ดังนี้

1. ในห้องเรียนควรจัดให้มีเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอยู่ด้วย โดยอาจใช้แผนภูมิ แผนที่ รูปภาพ และสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ เท่าที่จะจัดหาได้ เรียกได้ว่าเป็น "การสร้างสรรค์เกาะแห่งวัฒนธรรม" (creating a cultural island) ขึ้นในห้องเรียน เช่น การจัดบอร์ดด้วยข่าวที่น่าสนใจของประเทศเจ้าของภาษา จากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ใบปิดโฆษณา การ์ตูนรูปภาพ รวมถึงการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน เป็นต้น

2. โครงการรายบุคคล หรือ รายกลุ่ม เป็นการจัดให้ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา โดยใช้วัสดุของจริงประกอบ เช่น แผนที่ ตารางเวลาต่าง ๆ แบบแปลนภายในบ้านและอาคารที่มีคำบรรยายที่ชัดเจนติดอยู่ เมนูอาหารต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ของห้องสมุดติดภาพเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ รวมถึงการจัดนิทรรศการทางวัฒนธรรมด้วย

3. การจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ การจัดงานวันภาษาหรือวัฒนธรรมเจ้าของภาษา มีการร้องเพลง เต้นรำ มีการเชิญบุคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย กระทั่งถึงการเข้าร่วมกับงานเทศกาลวันสำคัญทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา การฟังเพลง และเต้นรำตามแบบของเจ้าของภาษา

4. การจัดให้มีการแสดงโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ เช่น การฟังการอ่านของนักประพันธ์

ร่วมสมัย ฟังคำบรรยาย หรือการชมภาพยนตร์สั้น ๆ หรือการสัมภาษณ์บุคคลในข่าว โดยให้มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นด้วย

5. การจัดให้มีการเรียนวรรณคดี หรือวรรณกรรมของเจ้าของภาษา (โดยเลือกเรื่องที่ทำให้ง่ายขึ้นตามความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน) เพราะวรรณกรรมจะสะท้อนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้เป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ บุคลิกลักษณะนิสัย ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ตลอดจนการใช้ภาษาที่เป็นจริง

6. การเชิญบุคลากรในสาขาอื่น ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับดนตรี วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ที่เกี่ยวกับประเทศของเจ้าของภาษา โดยให้บรรยายเป็นภาษาแม่ก็ได้ หลังจากนั้น ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามหลังการบรรยาย เช่น ให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับฟัง โดยใช้ภาษาต่างประเทศตามความสามารถของผู้เรียน สำหรับผู้สอนดนตรี อาจให้ช่วยร้องเพลงเป็นภาษาต่างประเทศ ผู้สอนศิลปะก็อาจแนะนำให้ผู้เรียนทำภาพโปสเตอร์หรือวาดภาพสถานที่ บุคคล หรือความประทับใจในประเทศเจ้าของภาษา

7. การเชิญบุคลากรในชุมชนที่เคยเดินทางไปประเทศเจ้าของภาษามาพูดที่ห้องเรียนหรือโรงเรียน โดยมีภาพ ภาพยนตร์ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ช่วยเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น หรือยิ่งถ้ามีบุคลากรที่เป็นเจ้าของภาษาด้วยแล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาทั้งลักษณะท่าทาง การออกเสียง และการแสดงออกของเจ้าของภาษาระหว่างการฟังการบรรยาย นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้มีโอกาสได้ใช้ภาษาจริงในการซักถามหลังการบรรยายด้วย และถ้าเป็นไปได้ ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ช่วยกันเขียนจดหมายเชิญ และจดหมายขอบคุณบุคลากรนั้น ๆ ด้วย

ผ่าน บาลโพธิ์ (2531: 5 – 10) ได้กล่าวถึง เทคนิคการสอดแทรกความรู้ด้านวัฒนธรรมและสังคมว่ามีหลายรูปแบบ แต่ละแบบก็มีความยากง่ายต่างกัน จึงได้เสนอเทคนิคที่น่าสนใจไว้ดังนี้

1. การอธิบายความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเพิ่มเติม

เทคนิคนี้เป็นที่นิยมแพร่หลาย สะดวก และประหยัดเวลา แต่ผู้สอนเองต้องรอบรู้ ตัวย่ ศึกษาค้นคว้าความรู้เรื่องวัฒนธรรมและสังคมที่ต้องการสอน โดยอาจใช้วิธีถามจากผู้รู้ จากหนังสือ ภาพยนตร์ หรือจากสื่ออื่น ๆ ตามความจำเป็น คำอธิบายควรกระชับรัดได้ใจความ ผู้สอนควรอธิบายด้วยลีลาที่น่าสนใจ นอกจากนี้ การใช้ภาพยนตร์หรือสื่ออื่น ๆ ประกอบจะช่วยให้การ

อธิบายน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่นเมื่อกล่าวถึงวันขอบคุณพระเจ้า (Thanksgiving Day) ผู้สอนอาจใช้ภาพยนต์หรือภาพนิ่งประกอบการอธิบาย

2. การเล่าประสบการณ์ของผู้สอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

การเล่าประสบการณ์ของผู้สอนนี้อาจเป็นการเล่าจากการเดินทางท่องเที่ยว หรือการไปศึกษาต่างประเทศ การเล่าควรกระชับ ไร้ความสนใจ ตรงจุด โดยอาจใช้ภาพหรือสื่ออื่นประกอบการเล่า แต่ควรระมัดระวังมิให้การเล่าเป็นไปในลักษณะโอ้อวดเพราะอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย หรือหลีกเลี่ยงการเล่าหรือการแสดงความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะคนต่างชาติต่างวัฒนธรรมอาจมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน

3. การใช้ข่าวหรือเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับประเทศเจ้าของภาษาประกอบการสอน

วิธีการคือ ผู้สอนอาจหยิบยกประเด็นที่ต้องการสอนจากข่าว เหตุการณ์ ตลอดจนรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ที่ต้องการสอนมาพูดคุยกับผู้เรียน และชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงหรือแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเรากับเจ้าของภาษา

4. การเชิญวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

การเชิญวิทยากรอาจยุ่งยากกว่าสามวิธีแรก แต่เป็นวิธีที่ให้ผลดี เพราะการมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนนั้น โดยทั่วไปได้รับความสนใจจากผู้เรียนอยู่แล้ว และส่วนใหญ่ผู้เรียนจะมีความตั้งใจมากขึ้น วิทยากรที่กล่าวอาจเป็นวิทยากรในชุมชน หรือในสถานศึกษาของผู้สอนเองก็ได้ สิ่งสำคัญคือ วิทยากรจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ความกระจ่างในเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมที่ต้องการให้ผู้เรียนทราบ ดังนั้นต้องบอกจุดมุ่งหมายของการเชิญให้ชัดเจนตั้งแต่ต้นว่าจะให้กล่าวถึงอะไร มีขอบเขตแค่ไหน และมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือไม่

5. การสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เจ้าของภาษาเกี่ยวกับหัวข้อวัฒนธรรมที่ต้องการจะสอน อาจเป็นการสัมภาษณ์อาจารย์ชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยว หรือแม้แต่พนักงานธุรกิจที่มาติดต่อการค้า การบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ เป็นเทคนิคที่อาจนำมาใช้ในการสอดแทรกวัฒนธรรมได้เช่นกัน ข้อดีของเทคนิคนี้เมื่อเทียบกับการเชิญวิทยากรก็คือ ผู้สอนสามารถควบคุมเนื้อหาและเวลาได้แน่นอน เพราะสามารถตัดต่อเนื้อหาการสัมภาษณ์ให้ตรงประเด็นและพอดีกับเวลา

7. การแจกเอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับหัวข้อวัฒนธรรม

การแจกเอกสารประกอบนี้ง่าย และสะดวก เพราะผู้สอนสามารถควบคุมได้ทั้งเนื้อหา

ที่ต้องสอนและเวลา ผู้เรียนจะได้รับเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างครบถ้วน แต่การผลิตเอกสารประกอบต้องใช้งบประมาณและความวิริยะอุตสาหะของผู้สอน โดยต้องหาข้อมูล และจัดพิมพ์ การผลิตเอกสารประกอบการสอนนี้อาจเป็นแผ่นปลิว หรือทำเป็นเล่มก็ได้

8. การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ขั้นตอนการใช้ป้ายนิเทศเริ่มด้วยการศึกษาบทเรียน ระบุประเด็นที่ต้องการสอน เตรียมเนื้อหาวัฒนธรรมและสังคม หากภาพประกอบ เขียนคำบรรยายและติดภาพตามทีออกแบบไว้ จะเห็นว่าเป็นเทคนิคที่ง่าย แต่ก็ได้ผลดีในการสอน ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมป้ายนิเทศนี้ นับตั้งแต่การจัดหาภาพ และการจัด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนจะช่วยเพิ่มความสนใจของผู้เรียนมากขึ้น

9. การจัดนิทรรศการทางวัฒนธรรม

การจัดนิทรรศการเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการสอดแทรกความรู้ด้านวัฒนธรรมและสังคมของเจ้าของภาษา ได้แก่ การจัดนิทรรศการขนาดเล็กในห้องเรียนหรือห้องสมุด โดยอาจทำได้สองวิธี คือ ผู้สอนจัดทำเองทั้งหมด หรืออาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศจากการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับมาเป็นฝ่ายแสดงออกมากขึ้น

10. การให้ผู้เรียนทำรายงานหัวข้อวัฒนธรรมต่าง ๆ

หากเกรงว่าการสอดแทรกความรู้ด้านวัฒนธรรมและสังคมดังที่กล่าวมาแล้วจะทำให้เสียเวลาเรียนตามปกติมากเกินไป ผู้สอนอาจกำหนดหัวข้อเรื่องให้ผู้เรียนทำรายงานส่ง ผู้สอนควรแนะนำแหล่งข้อมูลหรือจัดเตรียมข้อมูลจำนวนหนึ่งไว้ในห้องสมุดแล้วให้ผู้เรียนไปศึกษา ผู้สอนควรเลือกผลงานที่ดี และให้ผู้ทำรายงานเสนอข้อมูลในช่วงที่ผู้สอนกำหนดไว้ การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานและอาจก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา ข้อควรระวังคือ หากเป็นงานกลุ่ม จำนวนของสมาชิกกลุ่มไม่ควรมากเกินไปเพราะถ้ามีสมาชิกสมาชิกบางคนอาจไม่ช่วยทำงานเต็มที่

11. การใช้สื่อต่าง ๆ

เทคนิคนี้ถ้าใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จะเป็นเทคนิคที่เร้าใจและได้ผลดี สื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ สไลด์ แผ่นใส ภาพยนตร์ และเทปเสียง สื่อเหล่านี้ อาจได้จากการยืมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ที่ British Council, AUA ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และแหล่งอื่น ๆ หรือผู้สอนอาจผลิตสื่อขึ้นเอง สิ่งสำคัญคือ ต้องตั้งเป้าหมายของการใช้สื่อให้แน่ชัดว่า จะให้ผู้เรียนดูอะไร จะเน้นตอนใดหรือจะให้ผู้เรียนอภิปรายตอนใด

12. การแสดงละครหรือสวมบทบาทสมมติ

เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการสอดแทรกการสอนวัฒนธรรมและสังคม แต่ถ้าวัดเลือกใช้วิธีนี้ ผู้สอนควรเตรียมงานล่วงหน้าเป็นอย่างดี หัวข้อวัฒนธรรมและสังคมที่เหมาะสมกับการแสดงมีมากมาย เช่น เรียนเกี่ยวกับ เพลงหรือการเต้นรำพื้นบ้าน (folk songs and folk dance) ในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ สิ่งสำคัญของกิจกรรมการแสดงควรอยู่ที่ การรับรู้วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของเจ้าของภาษามากกว่าความสามารถในการแสดง ก่อนการแสดงผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญนี้เสมอ นอกจากการแสดงจะก่อให้เกิดความสนุกสนานในหมู่ผู้เรียนแล้ว ก็ยังช่วยฝึกผู้เรียนให้รู้จักการแสดงออกได้เป็นอย่างดี จุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับระดับของการศึกษา

13. เกม

การเล่นเกมนั้นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่อาจสอดแทรกความรู้เรื่องวัฒนธรรมและสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา เกมที่ดีจะทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน ร่วมกิจกรรมและรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเรียน และการเล่นเกมยังก่อให้เกิดความสนุกสนาน จึงนับเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน แต่ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเล่นเพื่ออะไร แล้วเลือกเกมให้เหมาะสม เกมบางอย่างหาได้ในหนังสือเกมการสอนภาษา

14. การสาธิต

เนื่องจากวัฒนธรรมครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของมนุษย์ ดังนั้นจึงมีกิจกรรมจำนวนมากไม่น้อยที่สามารถแสดงหรือสาธิตให้ดูได้ เช่น การประดิษฐ์ การทำข้าวของเครื่องใช้ การทำอาหาร ตลอดจนการสาธิตเกี่ยวกับเรื่องมารยาท ผู้สาธิตอาจเป็นวิทยากรที่ได้รับเชิญ หรืออาจเป็นผู้สอน หรือผู้เรียนที่มีความสามารถ

15. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหาทางภาษา

วิธีนี้ได้แก่ การพยายามจัดกิจกรรมการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องวัฒนธรรม เช่น อาจให้เรื่องย่อเรื่องมารยาทในการทักทาย หรือเล่าเรื่องกิจกรรมในวันอีสเตอร์ (Easter Day) หรืออาจให้ดูภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือประเพณีที่มีอยู่ในบทเรียน แล้วให้สรุปเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ สื่อที่อาจนำมาใช้เป็นสิ่งเร้าใจ ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แถบบันทึกเสียง ไปสเตอร์ และภาพวาด

16. การศึกษานอกสถานที่

วิธีนี้อาจใช้เวลามากกว่าวิธีอื่น แต่หากจัดรายการให้ดีจะได้ประโยชน์มาก เพราะใน

เรื่องของการเรียนแล้ว การศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์และการเรียนรู้ได้มากกว่าการฟังคำอธิบายของผู้สอน การใช้กิจกรรมนี้ผู้สอนต้องเตรียมการในระยะยาว เพราะต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาด้วย ส่วนการจะพาผู้เรียนไปทัศนศึกษาเรื่องใดและที่ใดนั้น ย่อมเป็นไปตามเนื้อหาในบทเรียน สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้สอนต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าไปศึกษาอะไร และกลับมาแล้วจะต้องทำกิจกรรมใด เช่น กิจกรรมนำผู้เรียนไปชมการแสดงด้านศิลปวัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้สอนต้องบอกวัตถุประสงค์และสิ่งที่ผู้เรียนต้องให้ความสนใจ บอกกิจกรรมที่ผู้เรียนควรปฏิบัติขณะชมการแสดง เช่น การจดบันทึกเพื่อนำไปอภิปรายในห้องเรียนต่อไป เป็นต้น

17. การเข้าค่าย

มีงานวิจัยในประเทศเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าการสอนเรื่องวัฒนธรรมโดยการอยู่ค่ายพักแรมให้ผลดีมาก ค่ายนี้อาจเรียกว่า “ค่ายภาษาอังกฤษ” ก็ได้ แต่การจัดกิจกรรมต้องพยายามเน้นเนื้อหาออกไปในด้านการใช้ภาษาในสวนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของเจ้าของภาษา อาจเริ่มตั้งแต่ การทักทาย การแนะนำ การพูดคุย การลา การแสดงออกด้านความรู้สึกหรือความคิด การแต่งกายและกิจกรรมที่เหมาะสมอื่น ๆ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า มีเทคนิควิธีและกิจกรรมหลากหลายในการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา โดยแต่ละวิธีหรือแต่ละกิจกรรมนั้นมีการเตรียมการที่แตกต่างกันออกไป และย่อมให้ผลแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้ ผู้สอนควรเลือกเทคนิควิธีให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและหัวข้อความรู้วัฒนธรรมที่จะนำมาสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในการที่จะสามารถนำภาษาไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

การวัดและการประเมินผลความรู้ด้านวัฒนธรรม

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ควรมีการสอนเนื้อหา และความรู้ด้านวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับการสอนภาษา และมีเทคนิควิธีหลายประการที่ผู้สอนต้องเลือกให้เหมาะกับบริบทในการเรียนการสอน นอกจากการใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมแล้ว ควรมีวิธีการวัดและประเมินความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้เรียนด้วย ได้มีผู้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมไว้หลาย ๆ ประการ ดังนี้

วาเลตต์ (Valette, 1977: 266 – 277) กล่าวว่า “เนื่องจากวัฒนธรรมมีความหมายกว้างมาก และครอบคลุมหลายด้านที่เกี่ยวกับเจ้าของภาษา ดังนั้น ผู้สอนควรให้คำจำกัดความของคำว่าวัฒนธรรมที่ตนจะวัดและประเมินผู้เรียนให้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจตรงกัน ว่าเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนใด ประเทศใด เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลในแต่ละจุดประสงค์ดังกล่าว” โดยวาเลตต์ได้เสนอวิธีวัดประเมินผลผู้เรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. การวัดประเมินความตระหนักในวัฒนธรรม (cultural awareness) ประกอบด้วย

1.1 การวัดความรู้ด้านภูมิศาสตร์ของประเทศเจ้าของภาษา โดยผู้สอน

อาจตั้งคำถามเพื่อถามผู้เรียนว่า มีประเทศใดบ้างที่พูดภาษาเป้าหมายนั้น และให้ผู้เรียนแสดงสถานที่ตั้งของประเทศเหล่านั้นในแผนที่ เป็นต้น

1.2 การวัดความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลที่ชนชาติเจ้าของภาษามีต่ออารยธรรมโลก และต่อวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยผู้สอนอาจตั้งคำถามเพื่อถามผู้เรียนเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมเจ้าของภาษา เช่น นักกวี หรือ นักเขียน เป็นต้น

1.3 การวัดความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างในเรื่องแบบแผนชีวิต โดยอาจให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า การไปอยู่ในวัฒนธรรมภาษาเป้าหมายจะพบความแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตนอย่างไร

1.1 การวัดความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านค่านิยมและทัศนคติ โดยข้อสอบถูก-ผิด เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ให้ผู้เรียนตอบว่าถูกหรือไม่ที่วัยรุ่นเจ้าของภาษาต้องการหาเงินเลี้ยงตนเอง

2. การวัดประเมินการเรียนรู้มารยาททางสังคมในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา (command of etiquette) ประกอบด้วย

2.1 การวัดความรู้เรื่องมารยาททางสังคม เช่น ตั้งคำถามให้ผู้เรียนอธิบายมารยาททางสังคมของชาวอเมริกันว่า เมื่อผู้ชาย และผู้หญิงเดินไปตามถนนด้วยกัน มักถือเป็นมารยาทว่าฝ่ายชายควรเดินอยู่ด้านใดของฝ่ายหญิง หรืออาจเป็นคำถามที่มีตัวเลือกให้ตอบ เช่น การถามเกี่ยวกับธรรมเนียมกันมีนัด (date)

2.2 การวัดความสามารถของผู้เรียนในการแสดงออกถึงมารยาทสังคมของเจ้าของภาษา ซึ่งผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนจากการให้เล่นบทบาทสมมติ หรืออธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม เช่น การทักทาย และมารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

3. การวัดความรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultural difference) ประกอบด้วย

3.1 การวัดเรื่อง que ผู้เรียนไม่คุ้นเคย เช่น ให้ผู้เรียนดูโฆษณาภาพยนตร์ที่พบในหนังสือพิมพ์ โดยผู้สอนอาจตั้งคำถามว่า ด้วยย่อ X, R, G หรือ PG นั้นหมายความว่าอย่างไร เป็นต้น

3.2 การวัดความหมายอ้างอิงตาม que พบในภาษาเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น คำเฉพาะที่มีใช้ในเทศกาลของวัฒนธรรมภาษาเป้าหมาย

3.3 การวัดการแสดงออกในสถานการณ์ที่พบในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ซึ่งมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของผู้เรียน

4. การวัดความรู้เกี่ยวกับค่านิยมในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา (cultural values) ประกอบด้วย

4.1 การวัดการตีความพฤติกรรมของเจ้าของภาษา ซึ่งผู้สอนอาจจะใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยในการวัด เช่น วีดิทัศน์ในการถามผู้เรียน หรือมีการกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนถามว่า สถานการณ์นั้นมักเกิดขึ้นกับชนกลุ่มใดหรือชั้นใดของเจ้าของภาษา โดยผู้เรียนอาจตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ก็ได้

4.2 การวัดการตีความพฤติกรรมที่พบในวัฒนธรรมของผู้เรียนเอง เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่า มีแง่มุมใดในวัฒนธรรมของตนที่เจ้าของภาษาเป้าหมายอาจจะไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิด เช่น การตั้งคำถามว่า การแสดงพฤติกรรมใดต่อไปนี้เป็นของสังคมของผู้เรียนที่อาจทำให้เจ้าของภาษาตกใจได้

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 136 – 141) ได้เสนอวิธีการทดสอบความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. การกำหนดสถานการณ์ทางวัฒนธรรมเจ้าของภาษาให้ โดยแต่ละสถานการณ์มีข้อเลือกซึ่งแสดงถึงความเข้าใจและความคุ้นเคยของเจ้าของภาษา เช่น

1.1 When introduced to an older English professor or to a friend's parents, what would you say?

- ก. "Hi! Glad to know you."
- ข. "Hello." And bow.
- ค. "Hello, it's nice to meet you and then shake hands.
- ง. "How do you do."

2. ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของสถานการณ์ทาง

วัฒนธรรมที่ผู้สอนกำหนดให้ ตัวอย่างเช่น

2.2 A young man complements a girl on something she is wearing. The girl

- ก. thanks him.
- ข. ignores the comment.
- ค. takes offence and reprimands him.
- ง. returns the complement.

2.3 A teacher or family host (ess) uses his/her first name and surname when introducing himself/herself to a new student or guest, who then, when speaking to the host (ess), uses :

- ก. "Mr.", "Mrs." or "Miss" plus the surname.
- ข. "Sir.", "Madam." or "Miss" with no name.
- ค. The first name only.
- ง. No names or titles at all.

3. ให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน หรืออภิปราย หรือทำเครื่องหมายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือจากการดูจากภาพ ดูการ์ตูน ดูภาพยนตร์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

3.1 Compare the ways that a request may be made by saying formal or informal.

Why did the boys in the picture walk hands in hands on the street.

4. ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ตัวอย่างเช่น

4.1 Suppose you arrive at a wedding party alone and find you don't know anyone.

4.2 Suppose you try to cross the busy road during the traffic hour.

5. การให้ผู้เรียนแสดงละครสั้น (mini-drama) แบบสามตอนจบ ตัวอย่างเช่น

5.1 Christmas Day

5.2 Haloween Day

6. การสัมภาษณ์ผู้เรียนโดยการถามปากเปล่า โดยมีคำถามแบบปลายเปิดให้

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 141) กล่าวถึงการประเมินผลความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมเจ้าของภาษาของผู้เรียนว่า นอกจากการใช้คะแนนจากการทดสอบหลายครั้งแล้ว ยัง อาจประเมินโดยใช้เกณฑ์หลาย ๆ ชนิด เช่น การแสดงออกทางคำพูดพร้อมท่าทางประกอบ ปฏิบัติ ตามในสิ่งที่กำหนดให้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ พูดอย่างกระฉับกระเฉงจนผู้ฟังปฏิบัติตามได้ ให้ เหตุผลประกอบได้อย่างสุภาพและเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่เขินอาย สนุกสนาน สนุก และน่าสนใจ ตลอดจนใช้แบบวัดทัศนคติที่ดัดแปลงมาจากที่ผู้สร้างไว้แล้ว หรือ ผู้สอนสร้างขึ้นมาใช้ใหม่ก็ได้ สัมภาษณ์สด หรือบันทึกแถบเสียงไว้เพื่อการประเมินผลก็ได้

นอกจากนี้ วาสนา โกวิทยา ยังได้กล่าวถึงการวัดความรู้และทักษะด้านวัฒนธรรม ตามระดับขั้นพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วาเลตต์ (Valette, 1977: 191 – 197) โดยเรียงจากลำดับง่ายไปหายากไว้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทักษะที่เป็นกลไก ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า สิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ หรือภาพที่เห็นมีแบบอย่างหรือลักษณะเป็นวัฒนธรรมต่างประเทศ วัฒนธรรมไทย หรือทั้งสอง วัฒนธรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นความรู้ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น เรื่อง ประเพณีต่าง ๆ ที่ได้ยินหรือได้อ่าน เป็นวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ เช่น อังกฤษ หรือ อเมริกา ใช่หรือไม่

ขั้นที่ 3 ขั้นถ่ายโยง ผู้เรียนสามารถใช้พื้นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษาอังกฤษที่เรียนมาแล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเป็นสมาชิกคนหนึ่งในวัฒนธรรมนั้น โดยใช้สถานการณ์จำลองให้สมจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสาร ผู้เรียนสามารถคบหาสมาคมกับชาวต่างประเทศที่พูดภาษา อังกฤษ และปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามวัฒนธรรม

ขั้นที่ 5 ขั้นวิพากษ์วิจารณ์ ผู้เรียนเปรียบเทียบวัฒนธรรมต่างประเทศกับวัฒนธรรม ไทย ประเมินผลวัฒนธรรมต่างประเทศตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น อธิบายสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศ

เพจ (Paige, 2001: 48) กล่าวถึงรูปแบบในการวัดประเมินผลวัฒนธรรมว่ามีอีกมากมายที่ผู้สอนควรนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ผู้เรียนทำแฟ้มสะสมผลงาน การทำรายงานความก้าวหน้าของการเรียนรู้ การเขียนบันทึกการเรียนรู้วัฒนธรรม สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาท

สมมติ และเทคนิคการทดสอบในด้านประสบการณ์อื่น เช่น การให้วิเคราะห์สถานการณ์และกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น และ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะสามารถวัดและประเมินความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมได้ดีกว่าการตรวจจากกระดาษคำตอบแบบเก่า

จะเห็นได้ว่า นอกจากการวัดประเมินผลการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนแล้ว การวัดประเมินความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาก็มีความสำคัญและจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และการวัดประเมินความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมในหัวข้อต่าง ๆ มีวิธีการทดสอบหลายวิธี นับตั้งแต่การให้ผู้เรียนเลือกตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ การบอกความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนและเจ้าของภาษา การสัมภาษณ์ การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมรวมถึงการแสดงบทบาทสมมติ ทั้งนี้การเลือกกิจกรรมการทดสอบนั้นจะต้องสอดคล้องตรงกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ความสามารถในการพูด

ความหมายของความสามารถในการพูด

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของความสามารถในการพูดไว้ ดังนี้

ลาโด (Lado, 1960: 240) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการพูดว่า "เป็นการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก ความต้องการของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยถ้อยคำที่กระชับรัด ไม่เยิ่นเย้อ และสามารถเรียบเรียงคำพูดที่ได้ฟังหรือได้อ่านมาให้เป็นคำพูดของตนเอง รวมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างคล่องแคล่ว"

ไฮม์ส์ (Hymes, 1972: 269 – 293) กล่าวว่า "ความสามารถในการพูดไม่ได้หมายถึงเฉพาะความสามารถในการใช้รูปแบบภาษาได้อย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ต้องมีความรู้ที่ รูปแบบภาษานั้นเหมาะสมที่จะใช้ในสถานการณ์ใด และใช้กับใครด้วย"

วาเลตต์ (Valette, 1977: 120) กล่าวถึงความสามารถในการพูดไว้ว่า การพูดที่ดีนั้น ไม่ใช่เพียงความสามารถที่จะออกเสียงคำพูด เสียงสูงต่ำในประโยคเท่านั้น ยังจะต้องทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด และยังต้องมีความสามารถในการเลือกใช้สำนวนภาษาพูดที่ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาด้วย

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981: 3 – 5) ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการพูดว่า “เป็นกิจกรรมการสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ผู้พูดจะต้องคาดคะเนความรู้และความรู้สึกรู้สีกของผู้ฟังเพื่อที่จะเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์”

เบริน (Byrne, 1984: 8) กล่าวว่า “ความสามารถในการสื่อสารด้านการพูดนั้นหมายถึงกระบวนการสื่อสารสองทางระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยประกอบไปด้วยทักษะการส่งสารของผู้พูดและทักษะการรับสารของผู้ฟัง โดยที่ผู้พูดเป็นผู้ส่งรหัสข้อความออกไปด้วยภาษาที่เหมาะสม ในขณะที่ผู้ฟังเป็นผู้ถอดรหัสข้อความและแปลความหมายของคำพูดว่าผู้พูดพูดข้อความอะไร”

กล่าวโดยสรุปว่า ความสามารถในการพูดหมายถึง ความสามารถในการสื่อสารด้วยคำพูด ในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองด้วยการใช้ถ้อยคำและรูปแบบของภาษา ระดับเสียง สำนวนภาษาพูดที่จะสื่อสารอย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา

องค์ประกอบของความสามารถในการพูด

แฮริส (Harris 1969: 81 – 82) กล่าวถึง ความสามารถในการพูดว่าเป็นทักษะที่ซับซ้อนที่ต้องใช้ความสามารถที่เป็นองค์ประกอบในการพูด 5 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. เสียง (pronunciation)
2. ไวยากรณ์ (grammar)
3. คำศัพท์ (vocabulary)
4. ความคล่องแคล่ว (fluency)
5. ความเข้าใจ (comprehension)

ฟินอคเชียโร และ โบโนโม (Finocchiaro and Bonomo, 1973: 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการพูดว่า ในการที่ผู้พูดจะพูดสื่อสารได้นั้น ต้องมีทักษะต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน 6 ประการคือ

1. การตัดสินใจในสิ่งที่จะพูด
2. การเลือกรูปแบบที่จะใช้ในการพูด
3. การเลือกคำที่เหมาะสมและสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้

4. การใช้ลำดับการออกเสียง ระดับเสียง และวิธีการออกเสียงที่ถูกต้อง
5. ความเหมาะสมของสิ่งที่ต้องการจะพูดกับสถานการณ์ในขณะนั้น
6. ความสามารถในการใช้อวัยวะในการออกเสียงคือลิ้นและริมฝีปากในตำแหน่งที่จะเปล่งเสียงออกมาได้อย่างถูกต้อง

บาร์ท (Bartz, 1979: 18 – 22) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของความสามารถในการพูดว่า ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความคล่องแคล่ว (fluency) หมายถึง ความราบรื่นและความต่อเนื่องตลอดจนความเป็นธรรมชาติในการพูด
2. ความเข้าใจ (comprehensibility) หมายถึง ความสามารถที่จะพูดให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด
3. ปริมาณของข้อมูลที่สามารถสื่อสารได้ (amount of communication) หมายถึง ปริมาณของข้อความ หรือข้อมูลที่สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ
5. คุณภาพในการสื่อสาร (quality of communication) หมายถึง ความถูกต้องทางภาษาของข้อความที่พูด
6. ความพยายามในการสื่อสาร (effect of communicate) หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด โดยใช้คำพูด หรือท่าทางเพื่อสื่อสาร

บัสบี และ เมเจอร์ส (Bussby and Majors, 1987: 45 – 48) ได้สรุปองค์ประกอบของความสามารถในการพูดไว้ดังนี้

1. ความชัดเจน (clarity) การสื่อสารที่ชัดเจนจะขึ้นอยู่กับวิธีที่ผู้พูดหรือผู้ส่งสารนั้นแปลงความคิดของตนเป็นคำพูด ในขณะที่เดียวกันผู้ฟังหรือผู้รับสารเองก็ต้องแปลงคำพูดนั้นเป็นความคิดของตนด้วย การพูดที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจความคิดของผู้พูดได้เป็นอย่างดี การออกเสียงที่ไม่ถูกต้องและการเลือกใช้คำพูดที่ไม่ได้มาตรฐานจะทำให้ความชัดเจนในการพูดลดลง และถ้าผู้ฟังไม่มีทักษะการฟังที่ดีก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลดความชัดเจนลงได้
2. ความถูกต้อง (accuracy) ความถูกต้องของการสื่อสารทางการพูดหมายถึงความสามารถในการเลือกใช้คำพูดเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าการสื่อความคตินั้นถูกต้อง ผู้ฟังก็จะเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดข้อสงสัยน้อยลง

3. ความสมบูรณ์ (completeness) นอกจากความชัดเจนและความถูกต้องจำเป็นต่อการสื่อสารด้วยการพูดแล้ว การสื่อสารนั้นอาจจะมีประสิทธิภาพได้ถ้าหากขาดความสมบูรณ์ ผู้พูดที่ไม่มีประสิทธิภาพนั้นมักจะคิดว่าสารที่ตนส่งไปนั้นสมบูรณ์ ครบถ้วน ได้ใจความแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะไม่ใช่ ซึ่งในกรณีนี้สามารถใช้วิธีตรวจสอบการพูดของเราได้ว่าสื่อสารถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ เช่นในกรณีการพูดในลักษณะการเผชิญหน้ากัน เราจะทราบคำตอบได้จากการตอบกลับทั้งด้วยคำพูดและไม่ใช่คำพูดของผู้ฟัง หรือในกรณีการพูดเป็นกลุ่ม ผู้พูดอาจใช้วิธีตั้งคำถามกับผู้ฟังเพื่อตรวจสอบความเข้าใจนั้น ๆ ได้

4. ความเหมาะสม (appropriateness) การพูดบางครั้งอาจต้องมีการตกแต่งคำพูดให้เหมาะสมกับแต่ละโอกาสซึ่งคำพูดที่นำมาใช้นั้นต้องเป็นภาษาที่ยอมรับได้ในสถานการณ์นั้น ๆ

5. ความมีชีวิตชีวา (liveliness) การพูดที่มีชีวิตชีวาจะเป็นการช่วยเร้าให้ผู้ฟังเกิดความสนใจในการพูดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดต่อหน้าชุมชน ทำให้ผู้ฟังอยากมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนด้วย ความมีชีวิตชีวานั้นเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้ฟังทำความเข้าใจถึงเรื่องและผู้พูดต้องการจะถ่ายทอด ซึ่งการพูดอย่างมีชีวิตชีวานั้นประกอบด้วย น้ำเสียงที่มีพลังกำลังและมีคุณภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมระดับเสียงและจังหวะการพูดและการออกท่าทาง สีหน้า และการเคลื่อนไหวประกอบการพูดอย่างเหมาะสม การใช้เทคนิคในการพูด ยั่ว ทำท่าย หรือการตั้งคำถามเอากับผู้ฟังก็ทำให้ผู้ฟังอยากมีส่วนร่วมในการตอบและเพิ่มความสนใจให้มากขึ้นด้วย

6. การประหยัดคำพูด (economy) ผู้พูดอาจต้องประสบกับการสถานการณ์ที่ต้องสื่อสารในช่วงสั้น ๆ ผู้พูดจำเป็นจะต้องพูดให้กระชับ รวบรัด ผู้พูดจึงจำเป็นจะต้องใช้คำพูดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องเลือกใช้คำที่ชัดเจนได้ใจความสมบูรณ์ จะทำให้การพูดนั้นมีประสิทธิภาพแม้จะเป็นการพูดในเวลาจำกัดก็ตาม

เวียร์ (Weir, 1990: 42) กล่าวถึง องค์ประกอบของความสามารถในการพูดสรุปได้ดังนี้

1. ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) คือ สามารถพูดได้อย่างราบรื่น สื่อความหมายได้ในขณะที่เผชิญกับความยากลำบาก

2. ความเหมาะสมของการใช้ภาษา (appropriateness) คือ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพในการโต้ตอบสนทนาในเวลาที่เหมาะสมหรือพูดขอร้องหรือแสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย โดยใช้ภาษาที่เหมาะสม

3. ความถูกต้องของการใช้ภาษา (accuracy) พูดโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

4. ความหลากหลายที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง (range) พูดโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดโดยใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ที่พอเพียงและมีความหลากหลาย

วาสนา โกวิทยา (2525: 173 – 174) ได้สรุปองค์ประกอบของความสามารถในการพูดโดยทั่ว ๆ ไปว่ามีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาษา ได้แก่ ระบบเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการออกเสียงสระ พยัญชนะ เสียงเน้นหนัก ระดับเสียงสูงต่ำ ตลอดจนจังหวะการออกเสียงได้ถูกต้องและมีความรู้ความสามารถในการใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของภาษา

2. ความสามารถในการสื่อความหมายด้วยคำพูด ได้แก่ ความสามารถที่จะพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยคำนึงถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของการพูดที่มีประสิทธิภาพ เช่น ความรู้ในเรื่องที่จะพูด จุดประสงค์ในการพูด สามารถพูดได้ตรงประเด็นเหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ และบุคคลที่พูดด้วย คำนึงถึงมารยาทในการพูด มีความคล่องแคล่วในการพูด โดยสามารถที่จะสื่อความหมายในสิ่งที่ต้องการจะพูดได้ในเวลาอันรวดเร็วตามสมควร เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสามารถในการพูดประกอบด้วยหลายองค์ประกอบด้วยกัน ซึ่งนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อความสามารถในการพูด ได้แก่ ปริมาณของข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการจะพูด การเลือกคำศัพท์ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ การออกเสียงที่สื่อความหมายชัดเจน ความถูกต้องของไวยากรณ์ ความคล่องแคล่วของการพูด ความสามารถที่จะพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อความที่ต้องการจะพูด ความถูกต้องชัดเจนตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสื่อความหมาย และความมีชีวิตชีวาและความหลากหลายที่สร้างความสนใจแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ความสามารถในการพูดยังต้องประกอบด้วยความสามารถเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาษา คือระบบเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ และความสามารถในการสื่อความหมายด้วยคำพูด

ระดับความสามารถในการพูด

วาเลตต์ และ ดิสสิก (Valette and Disick, 1972: 153 – 158) จัดระดับความสามารถในการพูดเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ขั้นทักษะกลไก (mechanical skills) นักเรียนสามารถพูดเลียนแบบเสียงระดับเสียง เสียงเน้นหนัก จังหวะ การหยุดและการออกเสียงเชื่อมระหว่างคำตามแบบเจ้าของภาษาได้ และสามารถท่องจำคำ ประโยค หรือข้อความบทสนทนาต่าง ๆ ตลอดจนสามารถออกเสียงข้อความที่เรียนมาแล้วได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจคำ หรือข้อความเหล่านั้น

ระดับที่ 2 ขั้นความรู้ (knowledge) นักเรียนสามารถพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เคยเรียนมาโดยใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ที่เรียนมาแล้วอย่างเข้าใจความหมาย

ระดับที่ 3 ขั้นถ่ายโอน (transfer) นักเรียนสามารถนำกฎไวยากรณ์ที่เรียนมาแล้วสร้างรูปประโยคใหม่ ๆ ได้ตามที่ต้องการ

ระดับที่ 4 ขั้นสื่อสาร (communication) นักเรียนสามารถแสดงความคิด ความต้องการให้ผู้อื่นรู้ได้ โดยเน้นความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ ความสามารถในการสื่อความมากกว่าความถูกต้องทางไวยากรณ์

ระดับที่ 5 ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (criticism) นักเรียนสามารถพูดโดยมีลีลาการพูด ใช้ น้ำเสียง คำ และสำนวนเหมาะสมกับเรื่องและสถานการณ์

วิลกินส์ (Wilkins, 1977 อ้างถึงใน อัจฉรา วงศ์โสธร 2529: 287 - 288) ได้แบ่งระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษออกเป็น 7 ระดับ จากระดับเริ่มเรียนคือ ระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 7 ซึ่งเป็นระดับความสามารถที่เทียบเท่ากับเจ้าของภาษา ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ผู้พูดไม่มีความรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สำเนียงการพูดเป็นแบบสำเนียงภาษาแม่ สามารถที่จะพูดบางข้อความหรือบางคำได้ในวงจำกัด เช่น พูด "Good morning" หรือ "Goodbye" ได้ โดยที่เจ้าของภาษาผู้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาของคนต่างชาติพอฟังเข้าใจได้บ้าง และการใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะประโยคสั้น ๆ นี้ ผู้พูดจำเป็นต้องใช้ท่าทาง และภาษามือประกอบเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ

ระดับที่ 2 ผู้พูดมีความสามารถอ่านออกเสียงได้ พอที่จะพูดภาษาอังกฤษได้โดยอาศัยการท่องจำเพื่อบอกความต้องการของตน จนแทบจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงคำที่ท่องจำไว้ ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ มีการพูดตะกุกตะกักติดขัด ใช้ไวยากรณ์ผิด และการออกเสียงบ่อยครั้งที่ต้องพูดไปแก้ไขไป และเมื่อมีผู้พูดด้วยจะมีการพูดจาโต้ตอบที่ซ้ำมาก ผู้ที่พูดด้วยจึงต้องคอยพยายามช่วยให้พูดต่อไปได้

ระดับที่ 3 ผู้พูดสามารถพูดเรื่องทั่ว ๆ ไปได้ โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์สร้างประโยคง่าย ๆ ที่เจ้าของภาษาพอฟังเข้าใจได้ ยังคงมีการใช้ไวยากรณ์ผิด ๆ และเสียงที่ซ้ำๆ

แปลงอยู่ มีการพูดซ้ำ ๆ อย่างไม่แน่ใจและเมื่อตอบคำถามต้องใช้เวลาคิดก่อนเพื่อไม่ให้พูดผิดจนเกินไป ผู้ฟังจึงมีความลำบากใจในการฟังให้เข้าใจว่าพูดอะไร

ระดับที่ 4 ผู้พูดสามารถที่จะพูดเพื่อการสื่อความหมาย โดยผู้ฟังเกิดความสับสนในข้อความน้อยมาก ผู้เรียนสามารถเล่าเรื่องราวที่ต่อเนื่องตามลำดับเหตุการณ์ได้ เช่น เล่าประวัติตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพูดต่อเนื่องเพื่อการแสดงเหตุผลได้แย่ง และมักจะนิ่งเฉยไม่พูดขณะที่เจ้าของภาษาอภิปรายกัน ยกเว้นเมื่อมีผู้พูดด้วยกับตนแบบตัวต่อตัว และมักจะขอใช้ภาษาแม่ถ้าเป็นไปได้ ในระดับนี้ ผู้เรียนจะมีการพูดที่ผิดไวยากรณ์น้อยลง ยังมีการใช้สำนวนและลีลาภาษาผิด ๆ สำเนียงพูดยังคงสำเนียงภาษาแม่อยู่มาก และเมื่อพูดยังมีการหยุดคิดเนื่องจากนึกคำศัพท์ที่จะใช้พูดไม่ออก มีความคล่องในการพูดและโต้ตอบมากขึ้นจนผู้ฟังไม่รู้สึกลำบากต่อการที่จะสนทนาด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนก็ยังต้องการให้ผู้ฟังช่วยพูดด้วย ช่วยเป็นตอน ๆ เมื่อพูดติดขัด

ระดับที่ 5 ผู้พูดจะสามารถสื่อความหมายได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ถึงแม้จะยังขาดความคล่องเหมือนเจ้าของภาษาเมื่อพูดเรื่องซับซ้อนลึกซึ้ง และยังคงคิดเตรียมก่อนจะพูดหรือหยุดที่พูดไว้เพื่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้พูดได้ใจความดีกว่าเดิม มีการใช้ไวยากรณ์ผิดน้อยมาก ในส่วนที่ผิดมักจะเป็นสำนวนหรือวิธีการพูดมากกว่า ผู้ที่สนทนาด้วยต้องซักถามเป็นครั้งคราวเพื่อให้ได้ใจความที่กระจ่างขึ้น

ระดับที่ 6 ผู้พูดมีความสามารถที่จะพูดสื่อความหมายในทุกสถานการณ์ด้วยความคล่องแคล่วชัดเจน สามารถพูดได้แย่ง พูดเน้น และพูดขยายความโดยเปลี่ยนเรื่องที่พูดได้ทุกขณะ ผู้ที่ฟังก็ฟังด้วยความเข้าใจและไม่ต้องช่วยผู้พูด ในการใช้ภาษาในระดับนี้ ผู้เรียนจะมีการพูดที่ผิดไวยากรณ์ ใช้คำศัพท์ผิดหรือออกเสียงแบบภาษาแม่น้อยมาก และสำนวนที่ผิดเพราะอิทธิพลของภาษาแม่ก็มีน้อยมากจนแทบจะไม่มีเลย

ระดับที่ 7 เป็นระดับที่ผู้พูดพูดได้คล่องแคล่วเหมือนเจ้าของภาษา มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และในสถานการณ์ต่าง ๆ เหมือนเจ้าของภาษาพูดทุกอย่าง ความสามารถระดับนี้มักจะเป็นของผู้ที่เคยอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษมานานปีเป็นส่วนใหญ

แครร์รอล (Carroll, 1983: 135) ได้กล่าวถึงระดับความสามารถในการพูดว่ามี 9 ระดับด้วยกัน ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับผู้ไม่สามารถใช้ภาษาได้ (non-user) ผู้พูดไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาได้เลย

ระดับที่ 2 ระดับผู้ใช้ภาษาได้เล็กน้อย (intermittent) ผู้พูดสามารถพูดได้เพียงสอง คำสองคำ

ระดับที่ 3 ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัดมาก (extremely limited) ผู้พูดพูดตะกุกตะกัก เข้าใจผิดบ่อย ๆ เข้าใจบทสนทนาในระดับปกติเพียงเล็กน้อยบางส่วน จึงไม่อาจจะคุยต่อเนื่องได้ ด้วยเรื่องราวที่ถูกต้อง จับได้แต่ใจความที่สำคัญ จับรายละเอียดไม่ได้

ระดับที่ 4 ระดับผู้ใช้ภาษาแทบไม่ได้เลย (marginal) ผู้พูดสามารถโต้ตอบสนทนา ได้ แต่ค่อนข้างเป็นคู่สนทนาที่เงียบ ไม่สามารถนำการสนทนา พูดเสนอแนะหรืออภิปรายได้ มีความยากลำบากในการสนทนาด้วยความเร็วปกติ ขาดความคล่องแคล่วและความถูกต้อง การสนทนาดำเนินไปด้วยความลำบาก และไม่ต่อเนื่องกัน แต่ยังแสดงให้เห็นว่า เข้าใจเรื่องที่สนทนา ได้ตรงกัน มีสำเนียงในภาษาเดิมปนอยู่

ระดับที่ 5 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ปานกลาง (modest) ผู้พูดสามารถพูดสื่อใจความ สำคัญในบทสนทนาได้ ยังขาดลีลาของภาษาและไวยากรณ์ยังผิดพลาด ต้องถามหรือถูกถามเป็น ครั้งคราวเพื่อให้ได้ใจความชัดเจน ขาดความคล่องแคล่ว และความสามารถในการนำการสนทนา ผู้พูดต้องพูดชัดถ้อยชัดคำ ดำเนินการสนทนาได้ แต่ไม่ค่อยน่าสนใจหรือมีลีลาทางภาษา

ระดับที่ 6 ระดับผู้ใช้ภาษาได้เกือบดี (competent) ผู้พูดสามารถคุยในหัวข้อที่ ต้องการได้ ติดตามเรื่อง เปลี่ยนเรื่องพูดได้ หยุดหรือพูดตะกุกตะกักเป็นครั้งคราว มีความสามารถ ในการเริ่มเรื่องในการสนทนาได้

ระดับที่ 7 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี (good) ผู้พูดสามารถเล่าเรื่องได้ชัดเจนและมีเหตุผล สามารถสนทนาได้อย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องราว แต่ไม่คล่องแคล่วมากนัก สามารถติดตามการ สนทนาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงน้ำเสียง มีการพูดติดตะกุกตะกัก หรือพูดซ้ำคำบ้าง แต่โต้ตอบได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 8 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดีมาก (very good) ผู้พูดสามารถอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำการสนทนา ดำเนินเรื่องต่อไป และขยายความได้ตามความจำเป็น แสดง อารมณ์ขัน และโต้ตอบด้วยน้ำเสียงและท่าทางที่เหมาะสม

ระดับที่ 9 ระดับผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษา (expert) ผู้พูดสามารถพูดได้เหมือนเจ้าของ ภาษาในหัวข้อต่าง ๆ สามารถนำการสนทนา ขยายความ และพูดได้ใจความสำคัญ

นอกจากนี้ ศูนย์การสอนภาษาต่างประเทศของสภาสหรัฐอเมริกา (ACTFL – American Council on the Teaching Foreign Languages 1999, cited in Hadley, 2000: 14 – 19) แบ่งระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษออกเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ คือ

1. ระดับความสามารถขั้นต่ำ (novice – level)

ระดับที่มีการพูดสื่อสารเกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปอย่างไม่เป็นทางการได้น้อยมาก และพูดเป็นคำ ๆ โดยเป็นการพูดประโยค คำ หรือวลีที่ได้ท่องจำมาเท่านั้น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการทำความเข้าใจกับผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา แม้จะมีความคุ้นเคยกับผู้พูดก็ตาม

2. ระดับความสามารถขั้นกลาง (intermediate-level)

ระดับที่ผู้พูดสามารถถามและตอบคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่คุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไม่เป็นทางการได้ แต่อยู่ในวงจำกัด แม้กับผู้คุ้นเคยกับผู้พูด ยังต้องให้พูดซ้ำ ๆ ในบางครั้ง จึงจะทำให้เจ้าของภาษาฟังเข้าใจได้

3. ระดับความสามารถขั้นสูง (advanced-level)

ระดับที่ผู้พูดสามารถบรรยายและอธิบายเรื่องราวที่เป็นข้อมูลส่วนตัวและความสนใจโดยทั่ว ๆ ไปอย่างไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ โดยพูดด้วยข้อมูลที่ยาวขึ้น และสามารถพูดโต้ตอบกับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับได้โดยง่ายแม้ผู้ที่ยังไม่คุ้นเคยกับผู้พูดก็ตาม

4. ระดับความสามารถขั้นสูงสุด superior-level)

ระดับที่ผู้พูดสามารถสนทนาโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะ เป็นสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ แม้กระทั่งกับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยก็ตาม ผู้พูดสามารถใช้โครงสร้างประโยคพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง สามารถโต้ตอบในเรื่องที่มีความสนใจทั่ว ๆ ไป หรือในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารกับเจ้าของภาษา

จะเห็นได้ว่า มีการแบ่งระดับของความสามารถทางการพูดออกเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ การแบ่งเป็นขั้น เช่น ขั้นทักษะกลไก ขั้นความรู้ ขั้นถ้อยคำ ขั้นสื่อสารและขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ การแบ่งเป็นระดับจากระดับต่ำถึงระดับสูงขึ้นไป ทั้งนี้ การเลือกใช้เทคนิคการวัดและประเมินดังกล่าวขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและความเหมาะสมกับสถานการณ์ของการวัดประเมินความสามารถในการพูดแต่ละอย่าง

การวัดและประเมินผลความสามารถในการพูด

วาเลตต์ และ ดิสลิก (Rebecca M. Valette and Disick, 1972: 153 –158) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลความสามารถทักษะการพูดตามลำดับดังนี้

1. ขั้นทักษะกลไก (mechanical skills) ประกอบด้วย

1.1 ให้พูดเลียนแบบเสียง ระดับเสียง จังหวะ การหยุด เสียงเน้นหนัก การออกเสียงเชื่อมระหว่างคำ ตัวอย่างเช่น การออกเสียงคำหรือประโยคตามที่ได้ยินจากครูหรือจากเทปบันทึกเสียง

1.2 ให้ท่องจำคำ บทสนทนา ประโยค ตัวเลข วัน เดือน ปี หรือรูปกริยาสามช่องต่าง ๆ ด้วยการออกเสียงที่ถูกต้อง

1.3 ให้อ่านออกเสียงคำ หรือประโยคต่าง ๆ ตามครู ตามเทปบันทึกเสียง หรือประโยคต่าง ๆ ที่กำหนดให้

2. ขั้นความรู้ (knowledge) ประกอบด้วย ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนพูดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนมาแล้ว โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่ได้เรียนมาประกอบการพูด

2.1 ให้พูดโดยใช้คำ หรือสำนวนที่เหมาะสมเกี่ยวกับภาพที่ให้อู

2.2 ให้พูดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนมาแล้ว เช่น เวลา จำนวน อากาศ เป็นต้น

2.3 ให้พูดตอบคำถามโดยใช้ตัวชี้แนะที่กำหนดให้

2.4 ให้พูดเติมประโยคให้สมบูรณ์

2.5 ให้พูดตอบคำทักทาย

3. ขั้นถ่ายโอน (transfer) ประกอบด้วย

3.1 ให้ใช้ประโยคเทียบแทนตามที่กำหนดให้ ได้แก่

3.1.1 ให้ใช้คำ และสำนวนประโยคที่ดัดแปลงมาจากหนังสือเรียน โดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปแบบของกระบวนประโยค เช่น คำนาม หรือกริยาในประโยค

3.1.2 ให้ใช้คำและสำนวนในประโยคที่ดัดแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถเปลี่ยนคำอื่น ๆ ในประโยคได้ตามความเหมาะสม เช่น ให้แทนที่คำนาม สรรพนาม กริยาที่ต้องเปลี่ยนคำอื่น ๆ ในประโยค

3.1.3 ให้พูดตอบโดยเปลี่ยนโครงสร้างของประโยคคำสั่งและส่วนอื่น ๆ ของประโยคตามที่จำเป็น เช่น เปลี่ยนคำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์ เป็นต้น

3.1.4 ให้พูดโต้ตอบบทสนทนาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ เช่น ให้เปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นประโยคคำถาม หรือประโยคปฏิเสธ เป็นต้น

3.2 ให้เชื่อมประโยคโดยให้ใช้คำเชื่อมที่เหมาะสม และเปลี่ยนส่วนต่าง ๆ ของประโยคเท่าที่จำเป็นให้สอดคล้องกัน โดยรวมประโยคสองประโยคให้เป็นประโยคเดียวกัน

3.3 ให้สร้างประโยคโดยรวมส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้ว โดยพูดได้ตอบด้วยการใช้ภาษาต่างประเทศแทนประโยคภาษาที่หนึ่งที่กำหนดให้ ให้มีความหมายเหมือนกัน

3.4 ให้พูดโดยใช้เสียงหรือตัวอักษรให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ เช่น ให้ระบุคำที่มีเสียงสอดคล้องกัน หรือให้ระบุคำที่ออกเสียงแตกต่างออกไปจากกลุ่ม เป็นต้น

3.5 ให้อ่านออกเสียงข้อความที่ไม่คุ้นเคย โดยใช้เสียงที่ถูกต้อง

4. ชั้นสื่อสาร (communication) ได้แก่

4.1 เป็นการพูดเพื่อสื่อความหมาย หรือ แสดงความคิดเห็นของตนเอง

4.1.1 พูดตามกำหนดเวลาตามเรื่องที่ตนเองเลือกหรือผู้สอนกำหนดให้

4.1.2 พูดบรรยายภาพจำนวน 1 ภาพ

4.1.3 พูดเล่าเรื่องจากภาพพูดให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน

4.1.4 ให้พูดสัมภาษณ์เพื่อน

4.1.5 ให้พูดพร้อมแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การพูดโทรศัพท์ การนัดหมาย เป็นต้น

4.1.6 ให้พูดทักทายให้เหมาะสมกับโอกาส

4.1.7 ให้พูดแสดงความยินดี เสียใจ ขอโทษหรืออื่น ๆ

4.1.8 ให้อธิบายขั้นตอนวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ เช่น ทำอาหาร เป็นต้น

4.1.9 ให้พูดรายงานข่าวหรือสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้อ่านมา

5. ชั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (criticism) ได้แก่การพูดโดยใช้ลีลา น้ำเสียง และรูปแบบภาษาที่เหมาะสม

5.1 ให้พูดแสดงอารมณ์และความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น

5.2 ให้พูดกับบุคคลที่ต่างวัยวุฒิกัน เช่น พูดกับเด็ก เพื่อน ครู โดยจะต้องใช้ภาษาและน้ำเสียงหรือสำเนียงที่เหมาะสมกับผู้ฟัง

5.3 ให้พูดแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบมา

บาร์ทซ์ (Bartz, 1979: 1 – 3) ได้นำเสนอวิธีวัดความสามารถในการพูดสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. ให้พูดบรรยายสิ่งของตามลักษณะของจริงที่นักเรียนเห็น

2. ให้ผู้บรรยายสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้
3. ให้ผู้เรียนอธิบายวิธีการวาดภาพวัตถุชิ้นใดชิ้นหนึ่ง แล้วให้นักเรียนคนอื่นทดลองวาดตามคำอธิบายนั้น ๆ
4. ให้ผู้เรียนเลือกบรรยายภาพใดภาพหนึ่งในจำนวนภาพชุดที่กำหนดให้ แล้วให้เพื่อน ๆ ทายจากข้อมูลที่ผู้เรียนบรรยายว่าเป็นภาพใดในภาพชุดดังกล่าว

ออลเลอร์ (Oller, 1979: 327) เสนอแนะวิธีการประเมินความสามารถในทักษะการพูดไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องหรือข้อความตามที่กำหนด และทำการบันทึกเทปเพื่อนำไปให้คะแนนการออกเสียงต่อไป
2. ให้ผู้เรียนฟังข้อความที่มีความยาวพอสมควร และเนื้อเรื่องไม่ยากมากนัก จำนวน 1 เรื่อง จากนั้นทดสอบการพูดปากเปล่าด้วยวิธีการแบบโคลซ (Cloze) โดยผู้สอนอ่านข้อความเดิมที่เว้นว่างข้อความบางตอนไป แล้วให้ผู้เรียนพูดข้อความที่สมบูรณ์และเติมส่วนที่ขาดหายไปเหมือนกับตอนแรกที่ได้ยิน
3. ผู้สอนเล่าเรื่องให้ผู้เรียนฟังแล้วให้ผู้เรียนเล่าเรื่องที่ตนได้ฟังออกมาเป็นคำพูดของตนเอง แล้วผู้สอนทำการบันทึกเสียงไว้เพื่อนำไปตรวจให้คะแนน

ฟินอคเชียโร และซาโก (Finocchiaro and Sago, 1983: 139 – 143) เสนอวิธีวัดและประเมินผลความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. การพูดทวนประโยคสั้น ๆ (repeating short sentences) ประโยคที่จะใช้ประเมินนั้นควรมีความยาวไม่เกิน 5 – 6 คำ อาจทำการบันทึกเสียงการพูดนั้นในแถบบันทึกเพื่อให้นักเรียนได้ฟังซ้ำหลาย ๆ ครั้ง วิธีนี้เหมาะกับผู้เรียนที่ยังไม่สามารถอ่านข้อความยาว ๆ ได้ เมื่อผู้เรียนออกเสียงทวนประโยคในแถบบันทึกเสียง ผู้สอนก็สามารถตรวจสอบการออกเสียงแต่ละประโยคของผู้เรียนได้
2. การอ่านออกเสียงประโยคดัง ๆ (reading sentences aloud) ผู้สอนอาจเปลี่ยนจากการบันทึกในแถบเสียงโดยการเขียนประโยคนั้นลงในกระดาษ แล้วให้ผู้เรียนออกเสียงดัง ๆ แทน ประโยคที่ใช้ควรสั้น ในการตรวจนั้นอาจตรวจลักษณะของการออกเสียง สูง ต่ำ การหยุดเว้นจังหวะ การเน้นเสียงในประโยคและท่วงทำนองในการออกเสียง
4. การบรรยายลักษณะของวัตถุในภาพ (describing objects in a picture)

กล่าวโดยสรุปว่า การวัดประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน โดยผู้ทำการทดสอบจะต้องเลือกใช้กิจกรรมการวัดประเมินที่เหมาะสม และตรงตามจุดมุ่งหมาย

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการพูด

แฮริส (Harris, 1969: 84) ได้เสนอเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการพูดไว้ดัง

นี้

1. การออกเสียง (pronunciation)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถออกเสียงได้เทียบเท่าชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษา

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถออกเสียงได้ดี แม้จะยังมีปัญหาในการออกเสียงบางเสียงอยู่บ้าง แต่ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูดได้เป็นอย่างดี

ให้ 3 คะแนน เมื่อการออกเสียงยังมีปัญหา ผู้ฟังจะต้องตั้งใจฟังจึงจะสามารถทำความเข้าใจได้ และมักจะออกเสียงผิด ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจสับสนในบางครั้ง

ให้ 2 คะแนน เมื่อการออกเสียงมีปัญหาจนยากแก่การที่จะทำความเข้าใจคำพูดได้ ผู้ฟังต้องคอยถามซ้ำอยู่เรื่อยๆว่าผู้พูดพูดอะไร

ให้ 1 คะแนน เมื่อการออกเสียงมีปัญหาเป็นอย่างมาก จนทำให้ไม่สามารถเข้าใจคำพูดได้เลย

2. ไวยากรณ์ (grammar)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย เช่น เรียงลำดับคำผิดแต่ก็สามารถแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องได้

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์อยู่บ้าง แต่ก็มิได้ทำให้การสื่อความหมายผิด

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดยังคงมีการใช้ไวยากรณ์ผิดอยู่บ่อยครั้ง จนบางครั้งทำให้เข้าใจความหมายของประโยคที่พูดผิดไป

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถใช้ไวยากรณ์ง่าย ๆ ได้ แต่มักจะใช้ไวยากรณ์และการเรียงลำดับคำผิดบ่อย ๆ จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจลำบาก

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้เนื่องจากใช้ไวยากรณ์ผิด และเรียงลำดับคำไม่ถูกต้องเลย

3. คำศัพท์ (vocabulary)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการใช้ศัพท์สำนวนได้คล่องแคล่วเทียบเท่ากับเจ้าของภาษา

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางครั้ง

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ผิดบ่อย ประโยคคำพูดที่ใช้ในการสนทนาอยู่ในวงค่อนข้างจำกัดเพราะผู้พูดมีปัญหาในการคิดหาคำศัพท์มาใช้

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ผิดและมีความรู้ทางด้านคำศัพท์จำกัดมากจนทำให้ยากแก่การทำความเข้าใจความหมายของประโยคที่พูด

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถสนทนาสื่อสารความหมายได้ เพราะไม่มีความรู้ทางด้านคำศัพท์เลย

4. ความคล่องแคล่ว (fluency)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่วเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความคล่องแคล่วในการพูดดี แต่ก็มีการพูดสะดุดเพราะยังมีปัญหาการใช้ภาษาอย่างบ้าง

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดช้าและไม่ค่อยคล่องแคล่วมากนัก เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอยู่

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดอยู่เสมอ และหยุดคิดเป็นเวลานาน เพราะมีความรู้จำกัดในการใช้ภาษา

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงคำพูดเป็นเวลานานมาก จึงทำให้ไม่สามารถสนทนากันได้

5. ความเข้าใจ (comprehension)

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมด ไม่มีปัญหาในการพูดเลย

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ครบถ้วน แต่ก็มีการพูดด้วยความบ้างเป็นบางครั้ง

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถเข้าใจสิ่งที่พูดและพูดได้เป็นส่วนมาก แต่พูดได้ค่อนข้างช้าและมีการพูดซ้ำ ๆ

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความยากลำบากในการคิดหาคำพูด โดยจะพูดซ้ำ ติด
 อ่าง พูดคำซ้ำแล้วซ้ำอีก

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถพูดโดยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อความหมาย
 ให้เข้าใจได้เลย

ฟินอกเชียโร และ ซาโก (Finocchairo and Sago, 1983: 144) ได้แบ่งการให้คะแนน
 ความสามารถในการพูดออกเป็น 4 ด้าน และแต่ละด้านมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. การออกเสียงและท่วงทำนองของเสียง (pronunciation and intonation)

ให้ 6 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดออกเสียงได้เหมือนกับเจ้าของภาษา

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถออกเสียงที่ถูกต้องให้ผู้ฟังเข้าใจได้ชัดเจน

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดโดยมีสำเนียงภาษาแม่ปะปนอยู่ ทำให้ทราบได้ว่าเป็น
 คนต่างชาติ แต่กระนั้นก็ยังพอฟังเข้าใจได้

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการออกเสียงที่ผิดอยู่มาก

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงได้ แต่ยากแก่การทำ ความเข้าใจ

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถออกเสียงได้เลย

2. คำศัพท์ (vocabulary)

ให้ 6 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการใช้คำศัพท์และสำนวนในการ
 สนทนาได้เทียบเท่ากับเจ้าของภาษา

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถใช้คำศัพท์ในการสนทนาได้อย่างเหมาะสม
 อีกทั้งรู้จักใช้สำนวนในการสนทนาด้วย

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการใช้คำศัพท์อยู่ในระดับที่พอใช้ได้

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการพูดโดยใช้คำศัพท์ง่าย ๆ ในวง
 จำกัดและมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ประมาณ 200 คำโดยเฉลี่ย

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถใช้คำศัพท์ที่ค่อนข้างจำกัด มีคำศัพท์พื้น
 ฐานสะสมอยู่เพียงประมาณ 200 คำ

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถสนทนาโต้ตอบได้แม้แต่นึกคิดหาคำศัพท์
 ง่าย ๆ มาใช้ก็ตาม

3. โครงสร้างไวยากรณ์ (grammatical structure)

ให้ 6 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการพูดและใช้ไวยากรณ์ได้เทียบเท่ากับเจ้าของภาษา

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย แต่มิได้ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดอยู่บ้าง แต่ผู้ฟังก็สามารถฟังเข้าใจได้

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการใช้ไวยากรณ์ในวงที่จำกัด สามารถสนทนาได้โดยการใช้ประโยคง่าย ๆ สั้น ๆ

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์อยู่มาก แม้แต่ในประโยคสนทนาง่าย ๆ

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถใช้ไวยากรณ์ได้ถูกต้องเลย

4. ความคล่องแคล่ว (fluency)

ให้ 6 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วมากเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

ให้ 5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว แต่อัตราความเร็วในการพูดยังช้ากว่าเจ้าของภาษา

ให้ 4 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงบ้าง แต่ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจสิ่งที่พูดได้

ให้ 3 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดต่อเนื่องได้พอใช้ แต่ยังมีอาการหยุดเว้นช่วงบ่อย

ให้ 2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดบ่อยมาก

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถพูดได้เลย

แบบทดสอบของอิสราเอล (Israeli Exam cited in Ur, 1996: 135) ได้แบ่งเกณฑ์วัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษออกเป็นสององค์ประกอบ และแบ่งระดับของการให้คะแนนความสามารถในการพูดในแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 5 ระดับดังนี้

1. ความถูกต้องของการใช้ภาษา (accuracy) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดน้อยมากจนไม่สามารถเข้าใจได้หรือเกือบไม่มีการพูด

ให้ 2 คะแนน เมื่อใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง และมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์พื้นฐานและมีการพูดออกเสียงที่แสดงให้เห็นถึงสำเนียงภาษาแม่ของผู้พูดอย่างชัดเจน

ให้ 3 คะแนน เมื่อมีการใช้คำศัพท์ในวงจำกัด มีข้อผิดพลาดในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์อย่างชัดเจน และมีการพูดออกเสียงที่แสดงถึงสำเนียงของภาษาแม่ปะปนเล็กน้อย

ให้ 4 คะแนน เมื่อมีการใช้คำศัพท์ในระดับที่กว้างขึ้น แต่ยังคงใช้โครงสร้างไวยากรณ์ผิดบ้างในบางโอกาส และมีการพูดออกเสียงที่แสดงถึงสำเนียงของภาษาแม่ปะปนเล็กน้อย

ให้ 5 คะแนน เมื่อมีการใช้คำศัพท์ในวงกว้างได้ถูกต้องและเหมาะสม ไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้โครงสร้างอย่างเด่นชัด และมีสำเนียงการพูดเหมือนเจ้าของภาษาหรือมีสำเนียงของภาษาแม่ปะปนเล็กน้อย

2. ความคล่องแคล่วของการใช้ภาษา (fluency) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อพูดได้น้อยหรือไม่สามารถพูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้เลย

ให้ 2 คะแนน เมื่อหยุดพูดบ่อยครั้งและพูดสั้น ๆ และบางครั้งยากต่อความเข้าใจ

ให้ 3 คะแนน เมื่อสามารถพูดสื่อสารความคิดได้ แต่ยังพูดสั้น ๆ และหยุดเว้นช่วงการพูดในบางครั้ง

ให้ 4 คะแนน เมื่อสามารถพูดสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วยข้อความสั้น ๆ

ให้ 5 คะแนน เมื่อสามารถพูดได้เข้าใจง่ายและเกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารและมีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วยข้อมูลยาว ๆ

จะเห็นได้ว่า เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการพูดนั้น แม้ว่าหลายคนจะจัดแบ่งหัวข้อการให้คะแนนไม่เหมือนกันนัก แต่เมื่อพิจารณาจากภาพรวมแล้ว พบว่า จุดประสงค์ของการให้คะแนนนั้น จะให้คะแนนจากทั้งความสามารถในด้านองค์ประกอบของภาษา ได้แก่ ความถูกต้องของไวยากรณ์ คำศัพท์ และการออกเสียง และความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่ ความคล่องแคล่ว และความเข้าใจในสิ่งที่พูด และมีระดับของการให้คะแนนแบ่งย่อยลงไปอีกเพื่อให้สามารถแยกแยะองค์ประกอบของความสามารถในการพูดได้ละเอียดถี่ถ้วนมากยิ่งขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไทยกับความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และความสามารถในการพูดภาษา

อังกฤษนั้น ยังไม่พบการวิจัยดังกล่าวในประเทศไทยแต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้หรือการยืนยันลักษณะทางวัฒนธรรมไทย การศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในลักษณะอื่น ซึ่งสามารถสรุปได้ 5 หัวข้อ คือ 1.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรม 2.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม 3.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการสอนภาษา 4.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมกับความสามารถทางภาษา และ 5.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการพูด

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรม

มุกดา ศรียงค์ (2514: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กไทยและเด็กจีน” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กจีนและเด็กไทย กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเด็กชั้นประถมปีที่ 7 จากโรงเรียนไทยและโรงเรียนจีน 5 แห่ง ในจังหวัดพระนคร ใช้แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวเกี่ยวกับเชื้อชาติ สัญชาติ ของเด็กและบิดามารดาไปสอบถามเด็ก จากโรงเรียนต่าง ๆ ดังกล่าว ประมาณ 450 คน เพื่อเลือกเด็กที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ 300 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มเด็กไทย 150 คน และกลุ่มเด็กจีน 150 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยเด็กชาย 85 คน เด็กหญิง 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความเกรงใจ แบบสอบถามบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเกรงใจกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเกรงใจกับบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์ดังนี้ 1) ในกลุ่มเด็กไทยที่มีความเกรงใจสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์สูง 2) ในกลุ่มเด็กจีนที่มีความเกรงใจสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และมีบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์สูง 3) ในกลุ่มเด็กไทย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกภาพไมตรีสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กันทางบวก แต่ในกลุ่มเด็กจีนมีความสัมพันธ์กันในทางลบ มีความแตกต่างในเรื่องความเกรงใจระหว่างกลุ่มตัวอย่างคือ 1) เด็กไทยมีความเกรงใจสูงกว่าเด็กจีน 2) ทั้งเด็กไทยและเด็กจีน เพศหญิงมีความเกรงใจสูงกว่าเพศชาย 3) ไม่มีความแตกต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยและเด็กจีน แต่พบว่ามี ความแตกต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ภายในกลุ่มตัวอย่างเด็กจีน คือ เด็กหญิงจีนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กชายจีน ส่วนในกลุ่มเด็กไทย เด็กหญิงไทยและเด็กชายไทยมีแ

จงใจไม่สัมพันธ์กัน และ 4) พบว่าแรงจูงใจไม่สัมพันธ์กันของเด็กรไทยและเด็กจีนในกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกรงใจสูง และที่มีความเกรงใจต่ำไม่แตกต่างกัน

ปิยะนุสรณ์ ศิริสุข (2541: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “การยืนยันในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในบุคคลที่มีการปะทะสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการยืนยันในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในบุคคลที่มีการปะทะสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียน นิสิตนักศึกษา ข้าราชการและบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นคนไทย อาศัยอยู่ในประเทศไทย 170 คน คนอเมริกัน อาศัยอยู่ในประเทศอเมริกา 155 คน คนไทยอาศัยอยู่ในประเทศอเมริกา 75 คน และคนอเมริกัน อาศัยอยู่ในประเทศไทย 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบวัดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศอเมริกาจะมองตนเองว่ามีความคล้ายคลึงกับลักษณะทางวัฒนธรรมไทยมากกว่าคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมองตนเอง

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม

ญาดา คุ่มแก้ว (2530: 59 – 62) ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพฯ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจำนวน 5 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพฯ รวมทั้งสิ้น 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมอังกฤษ จำนวน 50 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยในด้านความเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 74.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ผู้วิจัยใช้ตัดสินว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวัฒนธรรมอังกฤษหรือไม่

2. ความเข้าใจวัฒนธรรมอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 5 โรงเรียนนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

3. หัวข้อวัฒนธรรมที่นักเรียนเข้าใจน้อยมาก 2 หัวข้อคือการใช้ภาษาท่าทางและการเชื้อเชิญไปเยี่ยมเยียนที่บ้าน

พินดา สุนทรวิภาต (2533: 67) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและความเข้าใจวัฒนธรรม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และความเข้าใจวัฒนธรรม ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบจำนวน 2 ชุดคือ แบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบความเข้าใจวัฒนธรรม ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ คือร้อยละ 36.42 ของคะแนนเต็ม 40 คะแนน หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้สูงสุดคือ การขอโทษ และ การยกโทษ หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้ต่ำสุดคือ การแนะนำทิศทางและสถานที่

2. คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางคือร้อยละ 60.34 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้สูงสุดมี 2 หัวข้อ คือ มรรยาทในการแนะนำ และการแสดงอารมณ์และความคิด หัวข้อที่มีผู้ทำคะแนนได้ต่ำที่สุดคือ มรรยาทในการถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล

3. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความเข้าใจวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รติกร สิริสถิต (2536: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทางด้านความรู้เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน ความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด และความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ การดำเนินชีวิต ทศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ ตัวอย่างประชากรเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2536 ในวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 236 คน ซึ่งผู้วิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาความถูกต้องในการใช้ภาษาและความถูกต้องของข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความรู้ด้านวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 52.76 ทั้งนี้ นักศึกษาจากวิทยาลัยครูมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 50.05 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างอ่อน ส่วนนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 56.33 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษจากวิทยาลัยครู มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูดสูงสุด โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 66.71 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ การดำเนินชีวิต ทักษะคดี และค่านิยมต่าง ๆ โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 51.23 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และความรู้เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวันคิดเป็นร้อยละ 45.48 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างอ่อน

3. นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษจากมหาวิทยาลัย มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูดสูงสุด โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 68.13 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ การดำเนินชีวิต ทักษะคดี และค่านิยมต่าง ๆ โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 58.68 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และความรู้เกี่ยวกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 51.27 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

จารุมาลย์ ตริมาศ (2538: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2538 จำนวนทั้งหมด 426 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - .057 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.23 - 0.82 และสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.84 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในเขตกรุงเทพฯ มีความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 60 เล็กน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.98

3. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการสอนภาษา

สุพรรณวิภา วัฒนบุณย์ (2523 : 58) ทำการวิจัยเรื่อง “การทดลองเปรียบเทียบ

การสอนภาษาอังกฤษแบบเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับการสอนภาษาอังกฤษแบบธรรมดา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการสอนภาษาอังกฤษแบบเสริมวัฒนธรรมกับแบบธรรมดา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านยางใหญ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 56 คน โดยเป็นเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวนเท่า ๆ กัน แล้วจึงทำการทดลองสอนภาษาอังกฤษกับกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการเสริมกิจกรรม หรือเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ส่วนกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีธรรมดา โดยสอนตามประมวลการสอนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าการสอนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กับการสอนภาษา นอกจากจะทำให้ทัศนคติในการเรียนภาษาดีขึ้นแล้วยังเป็นผลให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษานั้น ๆ ดีขึ้นด้วย โดยพบว่า การสอนแบบเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชั้นเดียวกันที่เรียนแบบธรรมดา โดยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมจิตร วรรณวิไล (2525: 45) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และ ความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยการสอนเสริมและไม่เสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสตรีน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมจำนวน เท่า ๆ กัน กลุ่มทดลองเรียนจากแผนการสอนภาษาอังกฤษที่เสริมเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มควบคุมเรียนจากแผนการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่เสริมเนื้อหาวัฒนธรรมเจ้าของภาษา ใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 16 คาบ ในการทดลองมีการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน การทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ภายหลังการสอนเมื่อทิ้งช่วงไป 2 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. กลุ่มทดลองที่เรียนจากการสอนภาษาอังกฤษโดยเสริมเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนภาษาอังกฤษโดยไม่เสริมวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

3. นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังการสอน เมื่อทิ้งช่วงไป 2 สัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทศพร สุวรรณชาติ (2529: 73) ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลและทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอดแทรกและไม่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา” โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรก และไม่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาก่อนการทดลอง ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนภาวิไลวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 34 คน ให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแผนการสอน 40 แผน รวมบทเรียน 20 บท ผลการวิจัยพบว่า สัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่มีการสอนสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปราณี ระเบียบดี (2529: 46 – 50) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาต่อความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่มีผลต่อความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความคงทนในความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษและเจตคติที่มีต่อวิธีสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองสอนคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนเทธิยะวรรณาลัยกรุงเทพฯ จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ซึ่งเรียนจากการสอนที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กลุ่มควบคุม 30 คน เรียนจากการสอนตามคู่มือครูใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 12 คาบ มีการทดสอบก่อนและหลังการเรียน ตลอดจนทดสอบความคงทนภายหลังการสอนเมื่อทิ้งช่วงไป 1 และ 2 สัปดาห์ และมีการสอบถามเจตคติที่ผู้เรียนมีต่อวิธีการสอนภายหลังการสอนด้วย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษามีคะแนนความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา มีความคงทนในความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการสอนเมื่อทิ้งช่วงไป 1 สัปดาห์ และ 2 สัปดาห์มากกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. นักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา มีเจตคติต่อวิธีสอนศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมกับความสามารถทางภาษา

ปรียา อุรัตน (2514: 43) ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านภาษาอังกฤษ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของนิสิตปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2514 ตัวอย่างประชากรเป็นนิสิตปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้นตามหลักสูตรปริญญาตรี จำนวน 200 คน ในปีการศึกษา 2514 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ 1 ชุด แบบทดสอบความสามารถในการอ่านที่ไม่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก 1 ชุด และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก 1 ชุด สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ทั้งที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก และที่ไม่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมแทรกอยู่มาก

2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีคะแนนความเข้าใจวัฒนธรรมระดับปานกลางถึงดี เป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มากในระดับปานกลางถึงดี

3. กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง

4. กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านที่ไม่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มากในระดับปานกลาง

5. กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านที่มีเนื้อหาวัฒนธรรมแทรกอยู่มากในระดับดี

วรรณงาม ภวศรานนท์ (2530: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมต่อความเข้าใจในการอ่าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมต่อความเข้าใจในการอ่านของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 มีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ซึ่งมีโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมต่างกัน 3 ระดับ จัดตามความคุ้นเคยเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มคุ้นเคยปานกลาง กลุ่มคุ้นเคยน้อย และกลุ่มไม่คุ้นเคย เพื่อต้องการทราบความสามารถพื้นฐานในการอ่านของกลุ่มตัวอย่าง ได้จัดสอบด้วยแบบทดสอบสมิทริภาพด้านการอ่าน ฉบับ C ของสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของ 3 กลุ่ม พบว่า มีความสามารถพื้นฐานในการอ่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับ .05 และเพื่อต้องการทราบความสามารถในการอ่านที่มีโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรม ได้จัดสอบด้วยแบบทดสอบวัดสมิทริภาพด้านการอ่านที่มีเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนมิติเดียว พบว่า คะแนนการอ่านที่มีเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มคุ้นเคยปานกลาง กลุ่มคุ้นเคยน้อย และกลุ่มไม่คุ้นเคย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher พบว่า กลุ่มคุ้นเคยน้อยมีความสามารถในการอ่านเรื่องที่มีโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มไม่คุ้นเคยอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนกลุ่มคุ้นเคยปานกลางมีความสามารถในการอ่านเรื่องที่มีโครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมต่ำกว่ากลุ่มคุ้นเคยน้อยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย การวิจัยนี้สรุปว่า โครงสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมต่างกัน มีผลกระทบต่อความเข้าใจในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญ

5. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการพูด

กาญจนา จงอุตสาห (2531: 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามระดับพฤติกรรมทางการพูด 5 ชั้น ของ วาเลตต์ และดิสสิก (Valette and Disick, 1972:

153 – 158) ซึ่งประกอบด้วย การออกเสียงคำและประโยคที่ได้ยิน การตอบคำถามจากภาพ การแต่งประโยคจากคำที่กำหนดให้ การต่อบทสนทนาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ การบอกทาง การบรรยายภาพเดี่ยว/ภาพชุด การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่กำหนดให้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับขั้นที่ 1 คือทักษะกลไก แสดงว่า นักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ต่ำมาก

ศุภรัตน์ ภัทรานนท์ (2532: 58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามระดับพฤติกรรมการพูด 5 ขั้นของวาเลตต์ และดิสสิก (Valette and Disick, 1972: 153 – 158) ลักษณะของแบบสอบประกอบด้วย การออกเสียงคำและประโยคที่ได้ยิน การตอบคำถามจากภาพ การบรรยายภาพเดี่ยว/ภาพชุด การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่กำหนดให้ โดยใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับขั้นที่ 1 คือทักษะกลไกเท่านั้น แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการพูดอยู่ในระดับที่ต่ำมาก

สมบัติ สิริคงคาสกุล (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนกลวิธีในการสื่อสารที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประชากรในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธนบุรีวรเทพีพলารักษ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนกลุ่มละ 12 แผนการสอน แบบสังเกตกลวิธีที่ใช้ในการสื่อสาร แบบทดสอบความสามารถในการพูดที่ใช้ การสัมภาษณ์ การบรรยายภาพ และการพูดเล่าเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกลวิธีในการสื่อสารมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และมีการใช้กลวิธีสื่อสารหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง แต่ไม่มีความคงทนของความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

รุ่งดาว จารุภูมิ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยการใช้กิจกรรมการสัมภาษณ์และการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพ

และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษจากการทำกิจกรรมเดียวกันแต่ในหัวข้อเรื่องที่แตกต่างกัน ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพฯ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเลขานุการ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 72 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในลักษณะกิจกรรมจำนวน 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมการสัมภาษณ์ และกิจกรรมการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพ ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วยข้อสอบ 3 ชุด ตามหัวข้อเรื่องคือ การสมัครงาน การโทรศัพท์ติดต่อและรับโทรศัพท์ และการต้อนรับผู้มาติดต่อ และแบบประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษจำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรมการสัมภาษณ์สูงกว่าความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรมการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรมการสัมภาษณ์และการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพในหัวข้อเรื่องการสมัครงานและการต้อนรับผู้มาติดต่อ สูงกว่าความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรม การสัมภาษณ์และกิจกรรมการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพในหัวข้อเรื่องการโทรศัพท์ติดต่อและรับโทรศัพท์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรมการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพในหัวข้อเรื่องการสมัครงาน สูงกว่าความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้จากการทำกิจกรรมการพูดบรรยายเหตุการณ์จากภาพในหัวข้อเรื่องการโทรศัพท์ติดต่อและรับโทรศัพท์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในต่างประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม ความเข้าใจวัฒนธรรมภาษาที่เรียนรู้และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งสามารถสรุปได้ คือ 1.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรม 2.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม

3.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการพูด 4.) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจวัฒนธรรมและความสามารถในการพูดภาษาต่างประเทศ

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรม

ไฮเนโนยา และ แกตบอนตัน (Hinenoya and Gatbonton, 2000: 225 - 240) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง อัตตนิยมวัฒนธรรม ลักษณะทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และความสามารถทางภาษาอังกฤษ” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึง บทบาทของ ความเป็นอัตตนิยมวัฒนธรรม ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น การยอมรับค่านิยมและความเชื่อที่ผ่านมาจากสุภาชิตคำพังเพย ของชาวญี่ปุ่น ต่อความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แม้ว่าผู้วิจัยได้ทราบว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในสมรรถวิสัยทางภาษาที่สอง แต่ก็ยังมีการศึกษาวิจัยไม่มากนักที่จะมาอธิบายความเชื่อนี้ ตัวอย่างประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นชาวญี่ปุ่นจำนวน 108 คน ที่อาศัยอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ โดยให้ตอบแบบสอบถามว่าเห็นด้วยหรือไม่ระดับใด โดยมีหัวข้อเกี่ยวกับความเป็นอัตตนิยมทางด้านวัฒนธรรม และภาษาญี่ปุ่นที่แสดงถึงความซื่อาย การเก็บตัวและการชอบอยู่เป็นกลุ่มก้อน รวมถึงข้อคำถามที่ระบุถึงค่านิยม และความเชื่อที่ผ่านมาจากนิทานและสุภาชิตคำพังเพยของญี่ปุ่น โดยมีการทดสอบตัวแปรต้น 3 ชุด ได้แก่ 1) ความเป็นอัตตนิยมวัฒนธรรมของตัวอย่างประชากร 2) การรับรู้ลักษณะทางวัฒนธรรมบางประการในฐานะที่เป็นคนเชื้อชาติญี่ปุ่น และ 3) การยอมรับความเชื่อที่มาจากนิทานสุภาชิตและคำพังเพย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การตอบรับของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรต่าง ๆ นั้นสัมพันธ์กับระดับสมรรถวิสัยทางภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบทดสอบ โคลชแบบประเมินค่าสมรรถวิสัยของตนเอง และแบบประเมินค่าการใช้ภาษาของตนเอง ซึ่งผลของการวิจัยตรงกับสมมติฐานที่ว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างตอบรับต่อตัวแปรต้นสูงเท่าใด ระดับสมรรถวิสัยทางภาษาอังกฤษก็จะต่ำลง ซึ่งจะตรงกับสมมติฐานของการวิจัยในสองตัวแปรต้นคือ ลักษณะทางวัฒนธรรม และความเชื่อที่มีผลต่อสมรรถวิสัยทางภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง แต่ตัวแปรต้นความเป็นอัตตนิยมวัฒนธรรมนั้นมีผลต่อสมรรถวิสัยทางภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างน้อยมา

บุธกา พันธุ์ร่วมพร (Butaga Panturaumporn, 2001: 62 – 03A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจ บุญคุณ และลักษณะทางวัฒนธรรมไทยลักษณะอื่น ๆ กับรูปแบบการต่อรองทางธุรกิจในประเทศไทย” โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาแนวทางส่งเสริมความเข้าใจระหว่างผู้ร่วมค้าที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาต่อรองทางธุรกิจระหว่างคนไทยกับชาวต่างประเทศ

ชาติ และเพื่อช่วยคู่ค้าต่างประเทศในอนาคตเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเจรจาทางธุรกิจ และความสัมพันธ์ระยะยาวในตลาดการค้าในประเทศไทย เป็นการศึกษาถึงความเข้าใจในการเจรจาต่อรองทางธุรกิจในประเทศไทยอย่างลึกซึ้ง โดยมุ่งศึกษาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมโดยเฉพาะ โดยกำหนดคำถามการวิจัยไว้สามข้อด้วยกันคือ

1. ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมไทยใดที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบและพฤติกรรมการสื่อสารของคนไทยที่เด่นที่สุด
2. ลักษณะทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อรูปแบบการเจรจาต่อรองทางธุรกิจหรือไม่
3. เทคนิคและกลยุทธ์ที่คนไทยใช้ในกระบวนการการเจรจาต่อรองทางธุรกิจคืออะไร

วิธีการวิจัยทำโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับทั้งคนไทยที่เป็นนักธุรกิจเจ้าของกิจการ ผู้บริหาร ผู้จัดการของธุรกิจแบบครอบครัว และธุรกิจร่วมค้าที่ต้องติดต่อการค้ากับคนไทย และนักธุรกิจชาวต่างชาติที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย รวมถึงเจ้าของธุรกิจในต่างประเทศที่เคยติดต่การค้าขายกับนักธุรกิจชาวไทย และชาวเอเชียอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีการใช้แบบสอบถามฉบับสั้น ๆ เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในการวิจัยด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คนไทยมีแนวปฏิบัติในการเจรจาต่อรองและวิถีทางการพูดเมื่อติดต่อกับนักธุรกิจคนอื่น และจากการใช้ทั้งข้อมูลทางทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติในการเจรจาต่อรองถึง 6 แบบด้วยกัน ได้แก่ ความยืดหยุ่น ลักษณะที่เน้นความสัมพันธ์ (บุญคุณ) ความสัมพันธ์ทางสถานะภาพ ความสุภาพและเป็นมิตร (ความเกรงใจ) ลักษณะการใช้การสื่อสารทางอ้อม (ไม่พูดตรง ๆ) และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรม

เนลสัน (Nelson, 1993: 54-08B) ทำการศึกษาเรื่อง "การปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนในการเรียนระดับมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกันและการแสดงออกทางอารมณ์และจิตวิทยาของนักศึกษาชาวจีนต่อประสบการณ์การใช้ชีวิตประจำวัน" จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอเมริกันและการปรับตัวทางด้านอารมณ์และจิตวิทยาของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาอยู่ในประเทศอเมริกา เครื่องมือที่ใช้คือเครื่องมือวัดความเข้าใจวัฒนธรรมอเมริกันที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาชาวจีนโดยเฉพาะ เป็นการบรรยายถึงความแตกต่างของสองวัฒนธรรมโดยแบ่งเป็นตอน ๆ และแต่ละตอนจะวัดความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมแสดงออกของคนในสังคม วัฒนธรรม

เครื่องมือวัดการปรับตัวทางด้านจิตวิทยานั้นใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา (Symptom Checklist-90-R) และเครื่องมือวัดความพึงพอใจ (SCL-99-R) โดยแปลเป็นภาษาจีนและแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้แน่ใจว่าเหมาะสมที่จะใช้กับนักศึกษาชาวจีน เครื่องมือที่สองคือ เครื่องมือวัดการปรับตัวทางอารมณ์

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามรู้วัฒนธรรมอเมริกันนั้น นักศึกษาชาวอเมริกันมีคะแนนความรู้วัฒนธรรมสูงกว่านักศึกษาชาวจีน และคะแนนความรู้ทางวัฒนธรรมอเมริกันของนักศึกษาชาวจีนสัมพันธ์กับคะแนนความวิตกกังวล และผลจากการตรวจสอบทางจิตวิทยา (SCL-90-R) พบว่า ลักษณะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนมีผลในทางลบต่อการทำความเข้าใจวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของชาวอเมริกัน และประชาชนชาวอเมริกันกันด้วย

เฮล และ อเล็กซานเดรีย (Hale and Alexandria, 1997: 58-11A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเรียนรู้ภาษาที่สองและการทำความเข้าใจวัฒนธรรมโดยผ่านการเรียนแบบบริการการเรียนรู้ (service learning) ในระดับอุดมศึกษา : เป็นการศึกษาแบบร่วมมือ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการบูรณาการการเรียนการสอนแบบบริการการเรียนรู้ (service learning) ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม เพื่อที่จะเตรียมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้พร้อมทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของสังคมซึ่งมีความหลากหลายมากขึ้น โดยเป็นการเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ชุดการสนทนากับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 6 คน ที่จะตอบคำถามการวิจัยแบบการบรรยายการระลึกได้ โดยบทสนทนาแต่ละครั้งจะนำมาถอดเทปใหม่เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้อ่านบททวนความถูกต้อง หลังจากนั้นจะนำบทสนทนาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการกลั่นกรองเอาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าการบูรณาการการเรียนรู้แบบบริการการเรียนรู้ (service learning) นี้เป็นวิธีที่ส่งผลต่อการได้มาซึ่งความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งดูได้จากระดับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และยังมีความรู้วัฒนธรรมเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

ลี (Lee, 1998: 36-06) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความรู้วัฒนธรรมและความพร้อมของครูฝึกสอนเพื่อการสอนในบริบทนานาชาติ” โดยการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเข้าใจวัฒนธรรมของครูฝึกสอน ผู้ที่จะเดินทางไปสอนยังต่างประเทศ โดยเน้นความตระหนักถึงความรู้ทางวัฒนธรรมและบทบาทที่ตนเองจะใช้บูรณาการในการเรียนการสอน ดำเนินการทดลองในช่วงปี 1996 - 1997 โดยใช้ตัวอย่างประชากรจำนวน 3 คน ที่เป็นครูฝึกสอนในมหาวิทยาลัยคิงส์ตัน (Kingston) และการเก็บข้อมูลเริ่มลงมือในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 1997 และ พฤษภาคม 1997 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่ตั้งไว้ และให้กลุ่มตัวอย่างประชากรบรรยายเพื่อตอบคำถามแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมเป้าหมายแต่ยังไม่สามารถเข้าใจภาพรวมทั้งหมดของวัฒนธรรมเป้าหมายจนถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของวัฒนธรรมเป้าหมาย และมีแนวโน้มเกี่ยวกับความตระหนักถึงการแสดงออกทางวัฒนธรรมอื่น เช่นที่แสดงออกในรูปธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ด้วย

ลาโรเช่ และคณะ (Laroche, 1998: 418 - 433) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการซึมซับทางภาษากับเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการซึมซับทางภาษากับเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเอง โดยวิเคราะห์จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างประชากร 4 ชาติพันธุ์ที่อพยพมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของประเทศแคนาดา ใช้เวลาในการสำรวจ 7 ปี วิธีการสำรวจคือ การแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 10 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นการแจกแบบสอบถามถึงประตูบ้านแก่กลุ่มตัวอย่างประชากร โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นฉบับภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี และภาษากรีกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร ผลการวิจัยพบว่า การซึมซับทางภาษามีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในทางลบ กล่าวคือ เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์จะลดลงเมื่อมีการซึมซับทางภาษามากขึ้น จากการวิเคราะห์ผลการเชิงถดถอย พบว่า คะแนนจากการซึมซับทางภาษาเป็นตัวทำนายเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากร

แอนดรูส์ (Andrews, 1999: 60-11B) ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของการฝึก ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม และบุคลิกภาพ กับ การปรับตัว การแสดงออก และความสามารถของสังคมของนักศึกษานานาชาติในประเทศสหรัฐอเมริกา” การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการฝึกการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural training methods) และเพื่อศึกษา

ถึงบทบาทของความแตกต่างทางวัฒนธรรมและบุคลิกภาพ ต่อการปรับตัว การแสดงออก และความสามารถทางสังคมของนักเรียนนานาชาติ

การวิจัยแบ่งออกเป็นสองระยะคือ ระยะแรกนั้นจัดทำกับนักเรียนนักศึกษานานาชาติที่เข้ามาเรียนใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 51 คน โดยจัดการเรียนรู้และการฝึกจากทั้งเอกสาร การปฏิบัติและการศึกษารูปแบบของพฤติกรรมด้วย ส่วนระยะที่สองใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนนักศึกษาใหม่เหมือนกันจำนวน 55 คน สำหรับระยะที่สองนี้ กลุ่มตัวอย่างประชากรจะต้องตอบแบบสำรวจที่ประเมินความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร หลังจากนั้นอีก 5 เดือนจะมีการให้กลุ่มตัวอย่างประชากรเดิมทำแบบสำรวจการติดตามผลการปรับตัว การแสดงออกและความสามารถทางสังคม

ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ความแตกต่างของวัฒนธรรมและลักษณะของบุคลิกภาพสามารถทำนายการปรับตัว และความสามารถทางสังคมของนักเรียนนักศึกษาต่างชาติที่เรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ หลังจากใช้เวลาศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 5 เดือนผ่านไป

3. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการพูด

บาโรห์ม (Barhoum, 1985: 46-12A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศจอร์แดน โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศจอร์แดน และศึกษาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย การเก็บข้อมูลประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน โดยผู้สัมภาษณ์เป็นเจ้าของภาษา (native speakers) เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้ภาษาอังกฤษทั้งหมด และใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 10 นาที โดยใช้เกณฑ์การวัดความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของ FSI (The Foreign Service Institute)

2. ให้นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยปีที่ 1 และ อาจารย์ผู้สอน ในมหาวิทยาลัยยาร์มูห์ (Yarmouh University) จำนวน 50 คน ทำแบบสอบถามถึงการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนเท่านั้น

3. บันทึกเทปการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ตามลำดับ

4. ทบทวนหลักสูตรและระบบการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษของระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาล

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัศึกษามีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

จากข้อที่ 1 คือการสัมภาษณ์ค่อนข้างต่ำ โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจำนวน 50 คนที่เรียนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมาเป็นปีที่ 8 เท่ากับ 1+ (D+) เท่านั้น โดยในปีสุดท้ายนั้น ผู้เรียนได้เรียนภาษาอังกฤษมากถึง ปีละ 206 คาบ (periods)

การวิจัยครั้งนี้เสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในชั้นเรียนให้มากขึ้นกว่านี้ และผู้สอนควรมีความรู้ความสามารถทางภาษาที่เพียงพอและควรเลือกใช้หนังสือเรียนที่เหมาะสมกับหลักสูตรและผู้เรียนด้วย

อลัม (Alam, 1986: 47-06A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการสอดแทรกการทดลองสอนสามแบบ ต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนเกรด 8 ในประเทศซาอุดีอาระเบีย” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนสามแบบต่อคุณภาพและปริมาณความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับเกรด 8 ในประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยวิธีสอนเหล่านั้นได้แก่

1. การให้ฝึกพูดตาม และฝึกซ้ำ ๆ
2. การเสริมแรงจิตใจ
3. ทั้งให้ฝึกพูดตาม ฝึกซ้ำ ๆ และเสริมแรงจิตใจ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทั้งผลของการสอนที่เป็นคะแนนความสามารถในการพูดโดยรวมและการศึกษาจากตัวแปรแต่ละตัว อันได้แก่ ความเข้าใจ สำเนียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ และ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

ตัวอย่างประชากรมีทั้งหมด 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนระดับเกรด 8 จำนวน 10 คน อายุตั้งแต่ 14 – 15 ปี ที่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นเวลา 1 ปีในประเทศซาอุดีอาระเบีย แต่ละกลุ่มมาจากโรงเรียนต่าง ๆ โดยมีวิธีการทดลองดังนี้ กลุ่มที่หนึ่งไม่มีการสอนหรือฝึกเพิ่มเติมใด ๆ โดยกลุ่มนี้สอนโดยใช้วิธีแบบดั้งเดิม กลุ่มที่สองใช้วิธี ให้ฝึกพูดตาม และฝึกซ้ำ ๆ กลุ่มที่สามมีการเสริมแรงจิตใจ และกลุ่มที่สี่ใช้ทั้งสองอย่างประกอบกัน ประเมินความสามารถในการพูดโดยการสัมภาษณ์รายบุคคลทั้ง 10 คนของแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า การทดลองทั้งแบบ การให้ฝึกพูดตามและฝึกซ้ำ ๆ การเสริมแรงจิตใจ และการฝึกทั้งสองแบบประกอบกันมีผลต่อพัฒนาการทางความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างประชากรเหมือน ๆ กัน โดยกลุ่มที่ 2, 3 และ 4 มีพัฒนาการทางความสามารถในการพูดดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่กลุ่มที่ 1 ที่ใช้การสอนแบบดั้งเดิมนั้น ความสามารถในการพูดวัดได้แค่ระดับพื้นฐานเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น ผลของการศึกษาความคงอยู่ของ

ความสามารถภายหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มที่ 4 ซึ่งได้รับทั้งการฝึกให้พูดตาม และฝึกซ้ำ และเสริมแรงใจไปพร้อม ๆ กันนั้นมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นมากหลังจากได้รับการฝึกและเสริมแรงใจจากการทดลองตลอด 6 สัปดาห์

4. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อความเข้าใจวัฒนธรรมและความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สเตฟานี (Stephany, 1984: 45-10A) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาถึงตัวแปรที่เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักศึกษาผู้อพยพชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโรงเรียน เดช มอนส์ (Des Moines Public School)

วิธีการวิจัยประกอบด้วย การให้พ่อแม่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของพ่อแม่ ได้แก่ (1) ระยะเวลาที่พ่อแม่เข้าเรียนในประเทศตนเอง (2) ความสามารถในการอ่านและการเขียน (3) ภาษาหลักที่ใช้ที่บ้าน และ(4) ปริมาณการใช้ภาษาอังกฤษที่ใช้ที่บ้าน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ความแปรปรวน และวิเคราะห์สมการถดถอยหลายชั้น และวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษโดยแบบวัดความสามารถสองภาษา (Bilingual Syntax Measure)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวแปรที่เป็นปัจจัยทางจิตวิทยา และทางสังคมวัฒนธรรมได้แก่ (1) จำนวนปีที่พ่อแม่เคยเรียนในโรงเรียนในประเทศของตน (2) ความสามารถในการอ่านและการเขียนของพ่อแม่ (3) ภาษาหลักที่ใช้ในบ้าน และ (4) ระยะเวลาการเรียน (5) กลุ่มชาติพันธุ์ และ (6) ปริมาณการใช้ภาษาอังกฤษที่บ้านนั้น มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับของการเรียนรู้ภาษาที่สองในฐานะภาษาที่สองของนักเรียน และจำนวนปีของการเข้าเรียนของพ่อแม่ในประเทศตนเอง ความสามารถในการอ่านและการเขียนของพ่อแม่ ระยะเวลาที่นักเรียนใช้เรียนในโรงเรียน และปริมาณการใช้ภาษาอังกฤษที่บ้านสัมพันธ์กันทางบวก และพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาหลักที่ใช้ที่บ้าน มีผลต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า (1) ควรนำปัจจัยที่เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียน มาพิจารณาในการจัดทำหลักสูตรและการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ (2) ควรศึกษาว่า ความพยายามในการเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง

หรือไม่ และ (3) ควรศึกษาว่าตัวแปรในการศึกษานี้มีผลต่อความสามารถในการอ่านและการเขียนหรือไม่

ซาง (Chang, 1990: 52-02A) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนภาษาและปัจจัยอื่นต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยชาวจีนในมหาวิทยาลัยจอร์เจีย" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่นักศึกษาชาวจีนนำมาใช้ในการเรียนรู้ภาษาระหว่างการเข้าพักแรมในสหรัฐอเมริกาและศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษากับตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ นักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยจอร์เจีย (University of Georgia) ที่มาจากประเทศไต้หวัน และประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ แบบสอบถามสัมภาษณ์ปากเปล่า ของอิลยีน (Ilyin Oral Interview) และแบบสอบถามกลวิธีการเรียนรู้ภาษา และยังใช้วิธีการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม

ผลของวิจัยพบว่า (1) จากกลวิธีทั้ง 6 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการจำ กลวิธีการชดเชย กลวิธีการระลึกได้ จิตพิสัย และกลวิธีทางสังคม นี้ พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ใช้กลวิธีการชดเชยบ่อยที่สุด และกลวิธีการใช้จิตพิสัยน้อยที่สุด (2) นักศึกษาทุกระดับความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษมีการใช้กลวิธีโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มีระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงจะใช้กลวิธีทางสังคมมากกว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการพูดต่ำ (3) วิชาเอกทางการเรียนและการรับรู้ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของตนเองของนักศึกษามีผลต่อการใช้กลวิธีในการเรียนภาษาสูง กล่าวคือ นักศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ โดยเฉลี่ยจะใช้กลวิธีในการเรียนรู้ภาษาบ่อยกว่านักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงจะใช้กลวิธีในการเรียนรู้ทุกกลวิธีโดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าผู้ที่รับรู้ว่าตนมีความสามารถทางภาษาต่ำ (4) ส่วนผลคะแนนโทเฟล ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และเพศของนักศึกษาไม่มีผลต่อการใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษา

แพร์รี (Parry, 1996: 665 – 688) ทำการวิจัยเรื่อง "การเป็นสมาชิกทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษา" เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการรับรู้ของสมาชิกต่างกลุ่มวัฒนธรรม โดยเน้นที่กลวิธีการอ่านภาษาที่ 2 และความรู้ทางวัฒนธรรมภาษา กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในทางตอนเหนือของ

ประเทศไนจีเรีย จำนวน 20 คน และนักศึกษามัธยมศึกษาในประเทศจีนจำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนี้มีการใช้กลวิธีที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด นั่นคือ นักเรียนในประเทศไนจีเรียจะใช้กลวิธี Top Down ในการแก้ปัญหาการอ่านเพื่อความเข้าใจ ในขณะที่นักศึกษาวจีนมีแนวโน้มในการใช้กลวิธี Bottom up อย่างชัดเจน การใช้กลวิธีที่ต่างกันนี้เกี่ยวกับพื้นฐานทางภาษาและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างประชากร อาจกล่าวโดยสรุปว่า พื้นฐานของลักษณะทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญต่อรูปแบบกลวิธีการอ่าน และการใช้กลวิธีที่ต่างกันนี้สามารถอธิบายลักษณะของสังคมที่ต่างกันได้

การ์ดเนอร์ และ มอสโกเรท (Gardner and Mosgoret, 1999: 419 – 438) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ลักษณะพื้นฐานทางสังคมสิ่งแวดล้อม กับการเรียนรู้ภาษาที่สอง” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทอร์น ออนตาริโอ (Western Ontario University) ชั้นปีที่ 1 ที่สมัครเรียนในวิชาจิตวิทยาเบื้องต้นจำนวน 109 คน ประกอบด้วยนักศึกษาชาย 75 คน และนักศึกษาหญิง 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามถึงประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาที่สอง แบบสอบถามทัศนคติและความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาและแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อเกี่ยวกับภาวะสองภาษา ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการเรียนภาษามีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรม และ แรงจูงใจในการเรียนภาษาที่สอง รวมถึงการรับรู้ความสามารถทางภาษาของตนเองด้วย